

სამეცნიერო-მეთოდოლოგიური და სასაზოგადოებრივი ჟურნალი - საქართველოს იაკობ ბაქრაძის სახელით

საგაზეთო

№ 1 (38) 1.01.- 1.02.2015

ფასი 2 ლარი

ყოველთვიური გამოცემა

გიორგის შობა-ახალ წელს

**ახალი წელი
ლუდვიკო
ჭანტუაჩიას
ოჯახში**

14

**ეთარ
კაკულიას
პარსკვლავი**

**ლევან ლოგუა
შეშვებელი ჯადრი**

**ნინო
ბაკურაძე
ფინს მანგით
მოსილი ქალი**

**პოლიკარპე
სუგულაძე
ანთავალი
პარსკვლავი
და რამქალი
სიხოსხლა**

**ბიდიუცხვთ
მდგომობას**

**მიმდინარეობს შურნალის გამოცემა
მიმართეთ რედაქციას**

იაკობი

ს ა რ ჩ ე ვ ი

ილია II	2
ქრისტესშობა	4
ალილოობა საქართველოში	6
ტრადიციული ახალი წელი სამეგრელოში	8
19 იანვარს ქრისტიანული სამყარო ნათლისღებას აღნიშნავს.....	10
27 იანვარი წმინდა ნინოს ხსენების დღეა.....	11
საახალწლო მოზაიკა	12
ჯვარი ნიჭიერებით ჯვარგარდასახული ოჯახის აკვანი	14
მზისგან მანტია მოსხმული ქალის ისტორია	18
შენყვეტილი კადრი — ლევან ლოგუა.....	20
მიიღეთ იგი როგორც არის.....	22
ერთ ლექციაში მოქცეული ქართული ცნობიერება.....	24
ანთებული ვარსკვლავი და ჩამქრალი სიცოცხლე — პოლიკარპე ხუბულავა	26
ალესილი კალმის ნაკვალევზე.....	29
სამეგრელოს ღირსშესანიშნაობები — დავით კიკოლაშვილი	30
სამობაო მინიატურები - ნიკო ლორთქიფანიძე	32
საახალწლო ფიქრები — ვაჟა-ფშაველა	34
მე დღეს გადამწვეს როგორც ნათურა — ვანო ცინცაძე	36
რა ვამღეროთ ქმრებს საახალწლოდ.....	37
ონტოფოს გაცოცხლებული სახლი	38
მონატრება — ნარიყალას წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის წინამძღვარი დეკანოზი მამა გიორგი (გიორგი თევდორაშვილი).....	40

მთავარი რედაქტორი —
ნინო რახვიაშვილი

ტელ: 599 74 68 10

დამფუძნებელი —
გიორგი გუტაშვილი

ტელ: 599 53 58 94

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
დალი ჯვარციანიძე

ტექსტი ააწყო

თამარ გოგიანიძე

მისამართი: თბილისი, ლესელიძის

ქ. №27, მე-2ს., 790 74 68 10

ელ-ფოსტა: nino153@mail.ru

ჟურნალი „სამეგრელოს“ ემიგრანტ მეგრელებს
და არა მარტო მათ, გთავაზობთ თანამშრომლობის

პროექტს - გამოგვიზაგნეთ მასალები,

ფოტოსურათები, რითაც შეძლებთ მოეფეროთ
თქვენს მონატრებულ ქვეყანას, ოჯახებს და ამავე

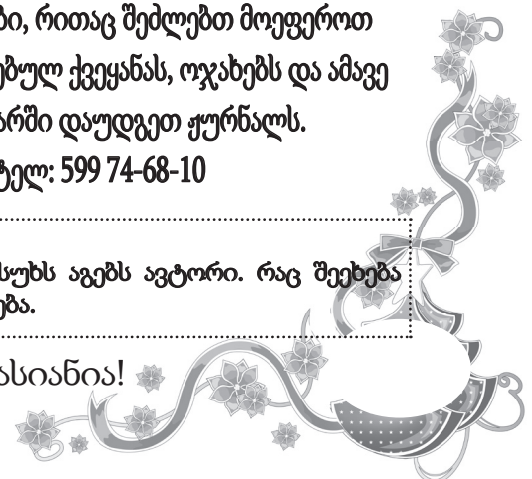
დროს მხარში დაუდგეთ ჟურნალს.

ტელ: 599 74-68-10

მეირფასო მკითხველო!

გაცნობებთ, რომ რედაქციაში შემოსული მასალების სიზუსტეზე პასუხს აგებს ავტორი. რაც შეეხება
სარეკლამო ტექსტს, მთელი პასუხისმგებლობა რეკლამის შემკვეთს ეკისრება.

ჟურნალში მასალების განთავსება ფასიანია!

„ნიმო ჩხვიანუხილის გაემოხეალოგა“ და ქუჩნალი „საეგკალო“ ყველა პაკთლეაღიდეგელს ულოცავს, ეჩის სულიერი მამის, უნეინდენის და უნეგჩანის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, მთავარეპისკოპოსის მცხეთა-თბილისისა და მიგრეპოლიტი ბიჭვინთისა და ცხუე-აფხაზეთის, ილია II - ის დაგაღების ღღეს

ქ ი ლ ი ა

მამა — გიორგი შიოლაშვილი, დედა — ნატალია კობაიძე

1933 წლის 4 იანვარს ვლადიკავკაზში, გიორგი სიმონის ძე ლუდუშაური-შიოლაშვილისა და ნატალია იოსების ასულ კობაიძის კეთილმორწმუნე ოჯახში დაიბადა ილია (ერისკაცობაში ირაკლი) ლუდუშაური-შიოლაშვილი.

უნმინდესისა და უნეტარესის, ილია მეორის მამა, გიორგი ლუდუშაური, დაიბადა და ცხო-

ვრობდა სნოში. დედა - ნატალია კობაიძე კი სოფელ სიონიდან იყო. მათ 1927 წელს ქალაქ ვლადიკავკაზში შეიძინეს სახლი და დროებით საცხოვრებლად იქ გადავიდნენ. გიორგი ლუდუშაურის ოჯახთან ბევრ სასულიერო პირს ჰქონდა ურთიერთობა, მათ შორის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ კალისტრატე ცინცაძეს. პატრიარქი სწორედ მათი ოჯახის საშუალებით ამყარებდა ურთიერთობას ვლადიკავკაზში მცხოვრებ ქართველებთან.

ძაუგის (ვლადიკავკაზის) ქართული ეკლესია მაშინ საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის იურისდიქციაში შედიოდა. ქრისტეშობის დღეს სწორედ ამ ქართულ ეკლესიაში მონათლეს სამი დღის ახალშობილი და ყრმას, მეფე ერეკლეს პატივსაცემად, ირაკლი დაარქვეს. საქართველოს მომავალი პატრიარქი კათოლიკოს-პატრიარქ კირიონის ყოფილმა მდივანმა, არქიმანდრიტმა ტარასიმ (კანდელაკი) მონათლა. ბავშვის ნათლია იყო მონაზონი ზოილე (დვალიშვილი).

1952 წელს ირაკლი შიოლაშვილი-ლუდუშაურმა დაამთავრა ვლადიკავკაზის 22-ე საშუალო სკოლა და სწავლა განაგრძო მოსკოვის სასულიერო

სემინარიაში, რომელიც სერგიევ პოსადში (მაშინდელ ზაგორსკში) მდებარეობს. სასულიერო სემინარია პირველი ხარისხის დიპლომით დაამთავრა და როგორც საუკეთესო სტუდენტი, სასულიერო აკადემიის პირველ კურსზე ჩაირიცხა.

იმ დროს წმიდა სამების მონასტრის წინამძღვარი იყო მომავალში მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქი პიმენი. „მე სიყვარულით ვიხსენებ მოსკოვის სასულიერო სემინარიაში სწავლის წლებს, როცა სტუდენტებიცა და მასწავლებლებიც სიხარულით

ილია II

დავდიოდით მაშინ ჯერ კიდევ ახალგაზრდა, ძალღონით აღსავსე წინამძღვრის მჭევრმეტყველური და ღრმა შინაარსის მქონე ქადაგებების მოსასმენად...

... განსაკუთრებით ჩვენ ბერად აღკვეცის წესზე დასწრება გვიყვარდა, - იხსენებს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი.

ყოველივე ამან გადააწყვეტინა აკადემიის ახალგაზრდა, წარჩინებულ სტუდენტს „ძნელად გადასაწყვეტი საქმე“ - ბერად შედგომა.

24 წლის ასაკში 1957 წლის 16 აპრილს, კათოლიკოს-პატრიარქ მელქისედეკ III ლოცვა-კურთხევით, თბილისის ალექსანდრე ნეველის ტაძარში სასულიერო აკადემიის II კურსის სტუდენტი ბერად აღკვეცეს. ბერად აღკვეცის საიდუმლო შეასრულა ეპისკოპოსმა ზინობიმ (მაყუგა) და ბერს სახელად ილია უწოდა.

იმავე 1957 წლის 18 აპრილს სიონის საპატრიარქო ტაძარში ბერი ილია ხელდასხმულ იქნა იეროდიაკვნად, ხოლო 1959 წლის 10 მაისს წმიდა სერგის მონასტრის ლავრაში იეროდიაკონი ილია მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქის, უწმიდეს ალექსი I მიერ ხელდასხმულ იქნა მღვდელმონაზვნად.

ამავე 1960 წლის 19 დეკემბერს აღყვანილ იქნა ილუმენის, ხოლო 1961 წლის 16 სექტემბერს - არქიმანდრიტის ხარისხში.

1963 წელს, ხრუშჩოვის მმართველობის პერიოდში, როცა რუსეთში ხუთი სემინარია, მრავალი ტაძარი და მონასტერი დაიხურა, უწმიდესმა და უნეტარესმა ეფრემ II საქართველოში სასულიერო სასწავლებლის გახსნა მოახერხა, რომელსაც, მეტი სიფრთხილისათვის, „საღვთისმეტყველო კურსები“ დაარქვეს. სწორედ ამ „საღვთისმეტყველო კურსების“ პირველ დირექტორად დაინიშნა არქიმანდრიტი ილია.

1963 წლის 26 აგვისტოს, კათოლიკოს-პატრიარქ ეფრემ II მიერ საქართველოს ეკლესიის მღვდელმთავართა თანამნი-

რველობით, არქიმანდრიტი ილია ხელდასხმულ იქნა ბათუმ-შემოქმედელ ეპისკოპოსად და დაინიშნა პატრიარქის ქორეპისკოპოსად.

აჭარაში შვიდი წლის მოღვაწეობის შემდეგ, პატრიარქის ლოცვა-კურთხევით, 1967 წელს იგი ცხუმ-აფხაზეთის ეპისკოპოსად გადაიყვანეს. 1969 წელს აღყვანილ იქნა მიტროპოლიტის ხარისხში. მიტროპოლიტმა ილიამ სოხუმში 11 წელი დაჰყო.

1972 წელს ჯილდოდ მიიღო მეორე პანაღის ტარების უფლება, ხოლო 1975 წელს - უფლება სკუფიაზე ჯვრის ტარებისა.

1977 წელს გარდაიცვალა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი დავით V (დედარიანი). 1977 წლის 9 ნოემბერს, წმიდა სინოდის განჩინებით, პატრიარქის მოსაყდრე გახდა ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტი ილია.

1977 წლის 23 დეკემბერს თბილისის სიონის საპატრიარქო ტაძარში გამართულმა საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის XII ადგილობრივმა კრებამ განიხილა საქართველოს ეკლესიის ახალი კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევის საკითხი და მიტროპოლიტი ილია ერთხმად იქნა არჩეული სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად და ეწოდა ილია II. ილია I საქართველოს ეკლესიას მართავდა 390-400 წლებში.

1977 წლის 25 დეკემბერს საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის საპატრიარქო ტახტზე, რომელიც ანდრია პირველწოდებულისა და სვიმონ კანანელისაგან იღებს დასაბამს, ახალი პატრიარქი იქნა აღყვანილი: ღვთის განგებით, მცხეთის საპატრიარქო ტაძარში შესრულდა ახალი კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმინდესისა და უნეტარესის ილია მეორის აღსაყდრება.

გავიდა 25 წელი და აი, ის არასრული ჩამონათვალი, რაც ჩვენი პატრიარქის მწყემსმთვრულ მოღვაწეობას უკავშირდება:

1988 წელს მისი უწმინდესობის

თაოსნობით მცხეთის სასულიერო სემინარია გადმოტანილ იქნა თბილისში და დაარსდა თბილისის სასულიერო აკადემია და სემინარია.

კათოლიკოს-პატრიარქის ლოცვა-კურთხევით, საქართველოში გაიხსნა ეკლესიები და მონასტრები, აშენდა ახალი ტაძრები.

კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II დაჯილდოებულია მსოფლიოს საპატრიარქოს, იერუსალიმის, ალექსანდრიის, რუსეთის, ბულგარეთის, სერბეთის და თითქმის ყველა მართლმადიდებელი ეკლესიის უმაღლესი ჯილდოთი. ნიუ-იორკის სასულიერო აკადემიამ კათოლიკოს-პატრიარქ ილია II ღვთისმეტყველების დოქტორის წოდება მიანიჭა. ასეთივე ხარისხი მიანიჭა 1997 წელს მას კრეტის მეცნიერებათა აკადემიამ. იგი არჩეულია მოსკოვის ინფორმატიზაციის აკადემიის წევრად, 2002 წელს თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა და თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიურმა უნივერსიტეტმა საპატიო დოქტორისა და პროფესორის წოდება მიანიჭეს.

მეჩვენება

უფალო, დიდება შენდა!

როდესაც ადამიანთა მოდგმის პირველი მშობლები ღვთის აღთქმის დარღვევის გამო სამოთხიდან განიდევნენ, უფალმა თავისი გამოუთქმელი გულმონყალებით დაცემულ კაცობრიობას გამოსხნის აღთქმა დაუდო. ამ აღთქმაში ყოვლადმინდა ქალწულის შესახებ წინასწარმეტყველება იყო: „**თესლი დედაკაცისა დათრგუნავს თავსა გველისასა**“. ჩვენი მხსნელის ყოვლადმინდა დედის შესახებ ეს პირველი სასიხარულო უწყება ბევრჯერ განმეორდა, რათა ადამიანები მესიის მომავალი მოსვლისათვის მოემზადებინა.

ქვეყნიური მეფის ნებამ მოუხმო იოსებსა და მარიამს ბეთლემისაკენ, რათა ზეციური მეუფის ნება აღსრულებულიყო. იოსები და მარიამი აუცილებლად უნდა წასულიყვნენ ბეთლემში - დავით მეფის სამშობლოში, სადაც სამეფო შტოს საგვარეულო წუსხები ინახებოდა და სახელი იესოსი, რომლის წინამეც ყოველთა ზეციურ ძალთა მუხლი იდრიკება, წარმართი ხელისუფალის ქვეშევრდომთა შორის ჩანერილიყო. დიდება უფალო, სიმდაბლესა შენსა, დაე, განქარდეს ყოველი ამპარტავნება გულთაგან ჩვენთა!

წლის მკაცრ სეზონზე და სრულიად უსახსროდ, არასასურველ ვითარებაში უნდა დასდგომოდნენ იოსები და მარიამი ძნელ გზას. ამ გზის გასავლელად საუკეთესო შემთხვევაში სამ დღე-ღამეზე მეტი იყო საჭირო. ბეთლემი, პატარა ქალაქი, რომელსაც ადრე ეფვრათა ეწოდებოდა, იერუსალიმის ჩრდილოეთით მდებარეობდა, ქებრონის გზაზე და ნაზარეთიდან სამი დღის სავალი ამოვრება. დავითი ბეთლემში დაიბადა და მისი მეფედ ცხებაც აქ აღსრულდა. ბეთლემში იყო დავითის მთელი მოდგმა და ამიტომ ის დავით მეფის საგვარეულო ქალაქად იწოდებოდა.

ბოლოს მათ მიაღწიეს ბეთლემს, მაგრამ აქ მოსასვენებელი ვერსად იპოვეს. პატარა ქალაქი მომსვლელებით იყო სავსე. წმინდა მწირები ამაოდ ეძებდნენ თავშესაფარს. არავინ მიიღო ისინი, „რამეთუ არა იყო მათა ადგილი სავანესა“. მთელ

ქალაქში თავისუფალი კუთხეც კი არსად მოიძებნა. ისინი ადამიანთა საცხოვრებელს უდრტივინველად გაშორდნენ და სადგომს ქალაქის შემოგარენში, ჭიშკართან ახლოს ეძებდნენ. ბეთლემის ჩრდილოეთით, დავითის წყაროდან ორასიოდე ნაბიჯზე, კლდეებს შორის არის გამოქვაბული, რომელშიც ქარიშხლის და უამინდობის დროს მწყემსები პირუტყვთან ერთად თავს აფარებდნენ. გამოქვაბულის სიღრმეში ქვის კლდეში ამოკვეთილი ჩაღრმავება ცხოველებს ბაგის მაგივრობას უწევდა. ამ ლატაკურ გამოქვაბულში მოთავსდნენ წმინდა მგზავრები და სრულ სინყნარესა და სიმშვიდეში იმყოფებოდნენ.

ამ მყარ კლდეებში შუალამისას ქალწულმა მარიამმა წინასაუკუნეთაგან მამისაგან შობილი უხრწნელი შვა და „**მიანვინა იგი ბაგასა**“. სასწაულებრივი, ადამიანური ბუნებისათვის მიუწვდომელი იყო მისი მუცლადღება, ასევე სასწაულებრივად, ასევე ზებუნებრივად მოხდა მისი მოვლინება ყმანვილი დედის წინაშე. ასე სხივმფენი მნათობი გაარღვევს მეყდეულად ღრუბელს, რათა თავისი სინათლითა და სითბოთი ქვეყნიერებას სიცოცხლე მოჰფინოს.

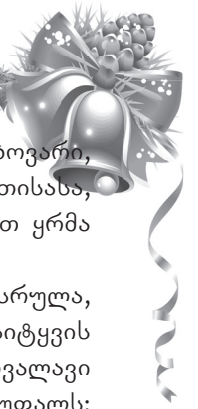
მხსნელის შობას ტკივილები არ სდევდა თან, ქალწულმა იმგვარად შვა, რომ მთელი თავისი მხიარულება და ძალა შეინარჩუნა. როდესაც ყოვლადმინდამ ძე თავისი და ღმერთი ჩვენი შვა, დაუყოვნებლად მის სამსახურს შეუდგა. სხვათა დახმარება არ სჭირდებოდა, არც ტკივილსა და არც იმ უძლურებას არ გრძნობდა, რომელსაც ჩვეულებრივ განიცდიან ქალები.

დედა ღვთისამ ყოვლადმინდა ხელებით თვითონვე შეახვია იგი, ბაგაში მიანვინა და პირველმა სცა თავყვანი. თავის ძუძუს აწოვებდა მას, მის მკლავებში განვლო უფლის სიყრმემ, დედასთან განუშორებლად გაატარა მან თავისი სიყმანვილე 30 წლის ასაკამდე, სანამ ადამიანთა მოდგმას განუცხადებდა, რომ საკაცობრიო ცოდვებს საკუთარ თავზე იღებდა, რათა ჯვარზე სიკვდილით ქვეყნიერებისათვის ხსნა მოენიჭებინა.

ქრისტე დაბადებულაო...

თრთოლვითა და მოკრძალებული მდუმარებით სცა თაყვანი იოსებმა ყოვლადწმიდა დედასა და მის ძეს - ჩვენს ღმერთს. განცვიფრების სიხარულით შეპყრობილმა ზებუნებრივი სასწაული განჭვრიტა და დაუყოვნებლივ შეიგრძნო, რომ მისი ძე ჭეშმარიტად სულიწმინდისაგან არის, მიხვდა, რომ იმ დრომდე, სანამ არ შვა ძე თვისი პირმშო, პირმშო ახალი ცხოვრებისა, პირმშო ახალი აღთქმისა, ღვთისმშობელს არ იცნობდა იოსები, არ იცოდა, ვინ იყო იგი და რისი ღირსი გახდა თვითონ, არ იცნობდა მას - დედას ღვთისას, იმიტომ, რომ იოსებისთვის დაფარული იყო, თუ რაგვარი ღვთაებრივი საიდუმლო იმალებოდა მასში. მხოლოდ აქ, ძის ბუნებითი შობის დროს მან მთლიანად გაიაზრა, რომ ამაზედ იყო ნათქვამი: „ქალწულმან მუცლად იღოს“.

კაცობრიობის მეუფის და მხსნელის შობით ღმერთმა ქვეყანას დიდი და ახალი სასწაული მოუვლინა: - სასახლის მაგიერ - უდაბნოს ქვაბული, ლოგინის ნაცვლად - ჩალის ნაგლეჯი, უფალმა, რომელიც ცაში ჩიტსაც კი არ ტოვებს მზრუნველობის გარეშე, თავისი ბრძნული ყოვლისშემძლეობით მხოლოდშობილი ძისთვის მიწიერი სავანე არ განამზადა. ძე ღვთისამ, რომელიც ზეცის მფლობელია, ბაგაში განისვენა; უცნობ ქალს ჩაესახა ქრისტე, ხოლო დიდებულ იერუსალიმში ჯვარზედ აცვეს, მცირე ბეთლემში იშვა იგი, ხოლო დიდ იერუსალიმში სიკვდილად მიეცა. საკვირველ არიან საქმენი შენნი, უფალო!

ძე ღვთისასა შობის წუთებში გაიხსნა ცა, ღვთის დიდებამ განანათლა მიწა, რომელიც ღრმა წყვდიადით იყო დაფარული, ანგელოსთა დასნი გარდამოვიდნენ მაღლიდან და სიხარულით გალობდნენ, რომ ქვეყანაზე დაემკვიდრა მშვიდობა და ადამიანებს ღვთის წყალობა დაუბრუნდა.

რას შვრებოდა ამ დროს მიწა, - ღვთის დიდებით გაბრწყინებული? ყოველივე ღრმა ძილში იყო ჩაძირული: იუდეველები აღთქმული მესიის მოლოდინში, - რომლისგანაც ქვეყნიურ დიდებას ელოდნენ, - სჯულს იცავდნენ, ხოლო წარმართები თავიანთი კერპების წინაშე იღრჩობოდნენ ცოდვაში.

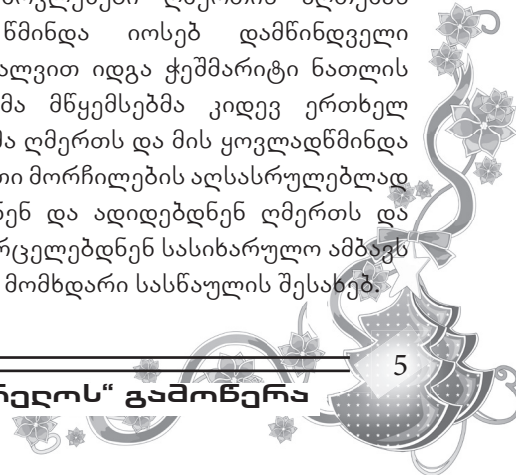
ბეთლემშიც ასე ეძინათ, მაგრამ არა ყველას. ბეთლემის ველზე, რომელიც მთებით იყო გარშემორტყმული და ქვაბულიდან ნახევარი საათის სავალზე მდებარეობდა, იდგა სვეტი, რომელიც ედერის სახელით იყო ცნობილი და რომლის სიახლოვესაც დიდი დავით მეფე მამის ფარას მწყემსავდა. ღამით, ამ დროს მწყემსები ცხვარს ედგნენ დარაჯად. მოულოდნელმა სხივმა გაანათა ისინი, უფლის ანგელოსი წინ წარმოუდგათ და უთხრა: „ნუ გეშინინ, რამეთუ აჰა, ესერა გახარებ თქვენ სიხარულსა დიდსა, რომელი იყოს ყოვლისა

ერისა, რამეთუ იშვა დღეს თქვენდა მაცხოვარი, რომელ არს ქრისტე უფალი ქალაქსა დავითისასა, და ესე იყოს თქუენდა სასწაულად: ჰპოვოთ ყრმა იგი შეხვეული და მწოლარე ბაგასა“.

როდესაც ზეციურმა მაცნემ ხარება დაასრულა, მოულოდნელად, როგორც მისი სიტყვის დადასტურება, გამოჩნდა ანგელოსთა უთვალავი მხედრობა, რომელიც აქებდა და ადიდებდა უფალს: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა, ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნობა“.

არც ბრძენთ, არც დიდებულთ, არც ამა ქვეყნის ძლიერთ და მდიდართ არ გამოუცხადა უფალმა თავისი საიდუმლო, არამედ - ყველაზე ღატაკ, ყველაზე უკანასკნელ მამურობებს ამქვეყნად. დაფარა - ყოვლადბრძენთა და გონიერთა წინაშე - და განუცხადა ყრმებს: ჰოი, უპოვარების ნეტარება, მორჩილებისა და უსიტყვო თვინიერების მომნიჭებლო, სიამაყისა და ამპარტავნების დამორგულველო! თვით უფალი მისი ღატაკებთან და სიყვარულისა და გულმონყალების წყაროს გარდმოუვლენს მათ. ანგელოსები ნავიდნენ ცისკენ, დამთავრდა დიადი ხილვა, მწყემსები გონს მოეგნენ და ყველამ, როგორც ერთმა, გადანყვიტა, წასულიყო ბეთლემში და ენახა, რაც იქ მოხდა. მათ კარგად იცოდნენ ის ადგილები ბეთლემისკენ მიმავალ გზაზე, სადაც საქონლის ბაგები იყო და სადაც ღარიბი მგზავრები თავშესაფარს პოულობდნენ. ნავიდნენ და ჰპოვეს ყოვლადწმინდა ქალწული და ბაგაში მწოლარე ყრმა და თაყვანი სცეს მას.

ანგელოსთა სხივბრწყინვალე გამოცხადებისა და ხარების შემდეგ ღვთაებრივი ყრმა უბრალოებით და სიღატაკით გარშემორტყმული კიდეც უფრო ზეციური და ნათელი ეჩვენათ. თაყვანისსაცემად მისულებმა ყველაფერი მიიტანეს, რაც კი ებადათ: წმინდა სიყვარული, მყარი რწმენა და მხსნელის და მეუფის მხურვალე დიდება. და რადგან სურდათ, საკუთარი ღვთისმოსაური გრძნობა გამოეხატათ, მის ყოვლადწმინდა დედას უამბეს ყველაფერი, რაც ნახეს და ანგელოსთაგან ესმათ. ქალწული მარიამი თვალს ადევნებდა ყველაფერს, რაც მისგან შობილ ღმერთკაცს შეეხებოდა და როდესაც მწყემსების ნაამბობს ისმენდა, მეხსიერებაში იბეჭდავდა და ხარობდა, რომ მოვლენები ღმერთის აღთქმას ადასტურებდა. წმინდა იოსებ დამწინდველი გაოცებული, კრძალვით იდგა ჭეშმარიტი ნათლის წინაშე, ბედნიერმა მწყემსებმა კიდეც ერთხელ სცეს თაყვანი ყრმა ღმერთს და მის ყოვლადწმინდა დედას და თავიანთი მორჩილების აღსასრულებლად ნავიდნენ, აქებდნენ და ადიდებდნენ ღმერთს და მთელ მხარეში ავრცელებდნენ სასიხარულო ამბავს - იმ წმინდა ღამეს მომხდარი სასწაულის შესახებ.

აღიღო საქართველოში

ოცდაერთი საუკუნის წინათ, ზამთრის ერთ ბნელ და ცივ ღამეს იშვა მხსნელი ჩვენი და მაცხოვარი - იესო ქრისტე. მისი შობა ასე მოხდა:

იმ დროს ისრაელი რომის იმპერიას ჰქონდა დაპყრობილი. იმპერატორმა მოსახლეობის აღწერა განიზრახა, რის გამოც ყველა ადამიანი იმ ქალაქში უნდა აღწერილიყო, საიდანაც იყო წარმოშობით. ყოვლადწმიდა ქალწულ მარიამს და მართალ იოსებს მოუწიათ წასვლა დაბა ბეთლემში, საიდანაც წარმოშობით იყო იოსები.

ბეთლემში ჩასულებს ყველა სახლი და სასტუმრო დაკავებული დახვდათ, ვერსად იპოვეს თავშესაფარი. მაშინ გავიდნენ დაბიდან და საქონლის ბაგაში შევიდნენ. სწორედ იქ, ბაგაში იშვა მაცხოვარი და ამით გვიქადაგა თავმდაბლობა.

ბაგის მახლობლად მწყემსები უცნაური სახილველის მონმენი გახდნენ. ზეციდან დაეშვა ანგელოზთა გუნდი, რომლებიც გალობდა: „დიდება მაღალთა შინა ღმერთსა და ქვეყანასა ზედა მშვიდობა და კაცთა შორის სათნოება“. ანგელოზებმა გაოცებულ მწყემსებს ახარეს: რას დგახართ აქ? დღეს თქვენთვის იშვა მაცხოვარი. და აი, ნახავთ მას ბაგაში თავის

დედასთან ერთად. ამის შემდეგ ანგელოზთა გუნდი უჩინო შეიქმნა.

მწყემსები სასწრაფოდ გაემართნენ იმ ადგილისაკენ, საითაც ანგელოზებმა მიანიშნეს და იქ, მართლაც, იხილეს უბრალო სახვევებში შეხვეული ჩვილი იესო ყოვლადწმიდა ქალწულის მკლავებში და თავყვანი სცეს მას. შემდეგ კი გახარებულნი დაბრუნდნენ მინდორში და ადიდებდნენ ღმერთს, რომ ასეთი დიდი სასწაულის ხილვის ღირსნი გახადა (ლუკა 2, 8-20).

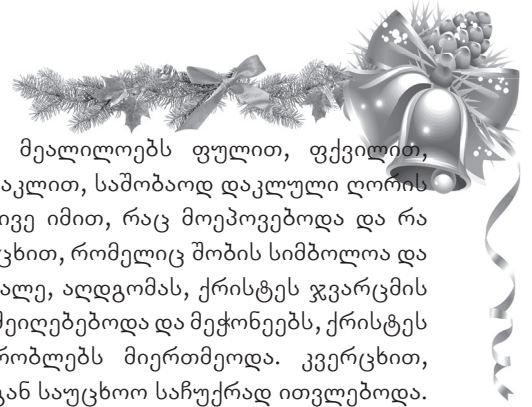
ყოველი შობის ღამეს, ვარსკვლავის გამოჩენისა და ღვთისმსახურების დასრულების შემდეგ მოციქულების წინამორბედი, ქრისტეს მახარებელი მწყემსები შორეული წარსულიდან დღემდე მთელს სამყაროს ამცნობენ იმ უდიდესი საიდუმლოს განხორციელებას, რასაც იესო ქრისტეს განკაცება ჰქვია.

მწყემსებად გამონყობილი ჩვენი წინაპარი მამაკაცები, თუ ტყავის ჯუბებში გამონყობილი

აღიღო

ბავშვები, ზოგი კომბლებით, ზოგი ჩირაღდებით ხელში, ალილოს გალობით, თითოეული თანასოფელელის კარმიდამოს მოივლიდნენ და მოუთმენლად მომლოდინე მასპინძლებს ღვთის სადიდებელს - ალილოს - ხმამაღლა უგალობდნენ:

„ალილო და აქა ალილო, ალილო და აქა შობა,
ღმერთმა ბეჭრი გავითენათ შობა-ახალწელიწადი.
ოცდასუთსა ამთვესაო, ქრისტე იშვა ბეთლემსაო,
ჩიტი შემოჰჯდა ღობესა, იძახის ქრისტეშობასა.
ჩვენ მათხოვრები არა ვართ, ვართ ქრისტეს მახარობლები,
ალილო და აქა შობა, აქა ალილო“

(მესხეთი)

„ოცდასუთსა ამ თვესაო, ქრისტე იშვა ბეთლემსაო,
თქვენ გვანუქეთ გროშებიო, დაგულოცათ ბოვშეებიო“

(სამებრელო)

„ოცდასუთსა და რამდენსა შობა გათენებულაო,
შობის მადლი შეგკეოთო, ქრისტე დაბადებულაო,
ეს სახლი ვინ ააშენა, ვინ დასურა მუხის გული?
აშენებლის დედა ცხონდეს, დამსურავის მამის სული
„კოშკიდან“ გადავხედე, ერბო გიღვათ ქილებითა,
ალათასა, ბალათასა, კვერცხი უნდა კალათასა,
აქა ღორი დაკულიო, ნაყელარი ჩვენიაო,
ნასამედი თქვენიაო.
ზატარძალი ჩვენო ღვინო, მარნის კარი გიჭრიალებს
მარნის ქოცო ავკისადე, ეელი ჩავკიმაჭრიაწე“

(კახეთი)

შობა- შობა მარობა, შობის ახალ წელიწადი,
ჩვენ ხომ მათხოვრები არ ვართ. ქრისტეს
მახარობლები ვართ.
ჩიტი შემოჰჯდა ოლქსა, იძახის მარობასა
ღმერთმა უველა დავკასწროს აღდგომა „მარობასა“

(რატა)

მეალილოებს ყველა მოუთმენლად ელოდა, რათა მათგან მოესმინათ სასიხარულო ამბავი, დალოცვა და, რაც მთავარია, ალილო.

„ალილო“ წარმოებულია ბერძნული სიტყვისაგან „ალილოია“, რაც ნიშნავს „აქებდით უფალსა“. მეალილო-მგალობლები ე.წ. „ქრისტეს მახარებლები იყვნენ“. როდესაც ჩვენში მეალილოები სიმღერას დაასრულებდნენ, მასპინძელიან შინ შეიპატიუებდა მათ ან გარეთ გამოუტანდა კვერცხს, სურსათ-სანოვავს, რაც გააჩნდა, ზოგჯერ ფულსაც. ზოგან, მაგალითად, თუშეთში მათ საგანგებოდ გამომცხვარი ორი დიდი ქადით „ალილოს კოტორით“ უმასპინძლებდნენ. მეალილოები ერთს იქვე შეჭამდნენ, მეორეს თან წაიღებდნენ. ალილოობის ბოლოს მეალილოები სადმე იკრიბებოდნენ, ზოგან ბოლო მასპინძლის ოჯახში რჩებოდნენ და ერთად, მხიარულებაში ატარებდნენ ამ ბედნიერ დღეს.

ჩვენი წინაპრები ამ საოცარი ამბით, სიხარულითა და ვარსკვლავით განათებულ ღამეში უხვად

აჯიღლოვებდნენ მეალილოებს ფულით, ფქვილით, ერბოთი, თხილ-კაკლით, საშობაოდ დაკული ღორის ხორცი, ყოველივე იმით, რაც მოეპოვებოდა და რა თქმა უნდა, კვერცხით, რომელიც შობის სიმბოლოა და რომელიც სულ მალე, აღდგომას, ქრისტეს ჯვარცმის ნიშნად ნითლად შეიღებებოდა და მეჭონეებს, ქრისტეს აღდგომის მახარობლებს მიერთმეოდა. კვერცხით, რომელიც ოდითგან საუცხოო საჩუქრად ითვლებოდა. და ვაი, მას ვინც ძღვენს დაინანებდა (მეალილოეთა ძღვნის გარეშე გაშვება ხალხში ფუძის უბარაქობისა და ზიანის მომტანად ითვლებოდა) იმ მწყემსთათვის, რომლებიც ღვთისადაანგელოზებისაგანდამოძვრილ სახარებისეულ მწყემსებს განასახიერებდნენ, ვისაც მთელი ქვეყნისათვის ღვთისა და ანგელოზების ნებით ადამიანთა გამოხსნის უდიდესი საიდუმლოს შესახებ უნდა ეუწყებინათ.

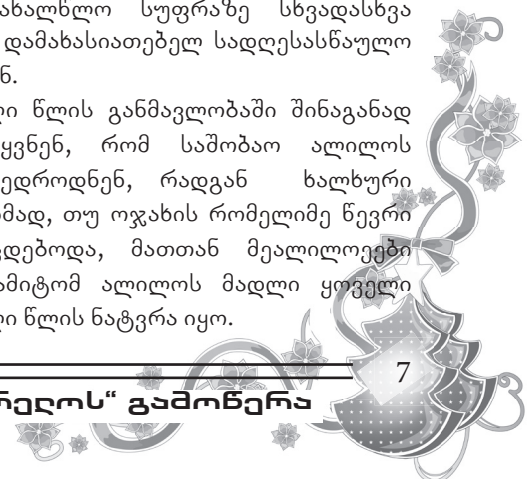
ამას გარდა, ქრისტიანი ქართველი მოსულში, ყოველ სტუმარში, მათ შორის, ყოველ მეალილოეში ღმერთს ხედავდა, რომელთათვის მირთმეული ძღვენი შესანიშნავი იყო და საჩუქარიც, დიდებაც და თაყვანისცემაც.

შობას წესად ძღვნის მირთმევაც სცოდნიათ. სამეგრელოში ნათლული ნათლიას მამალს, ღვეზელს და კვერს მიართმევდა.

გურიაში რძლის მშობლებს ანუ მძახლებს უგზავნიდნენ ძღვენს. ეს შეიძლება ყოფილიყო ხარი ან ძროხა, ცხვარი, ინდაური, ღვინო, პურები, ხაჭაპურები და უსათუოდ საშობაო ღვეზელი.

შობა-ახალ წელს საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში სხვადასხვანაირად ხვდებიან. ეს ორი დღესასწაული ერთმანეთთან მჭიდროდ არის გადაჯაჭვული, მაგრამ ახალი წელი და მისი აღნიშვნის ტრადიციები მაინც შეიცავს წინაქრისტიანულ წეს-ჩვეულებებს. დღესდღეობით შობას საქართველოში უფრო მშვიდ გარემოში აღნიშნავენ. ამ დღესასწაულს ყველა საშობაო ალილოთი ეგებება. საუკუნეების განმავლობაში ჩამოყალიბებული იყო ტრადიცია - მამაკაცებისგან შემდგარი გუნდი ჩამოივლიდა უბანებს და სიმღერით ულოცავდა შობის დღესასწაულს. მახარობლებს ოჯახის დიასახლისი ჩურჩხელით, ხილით და სხვადასხვა პროდუქტით ასაჩუქრებდა. ძირითადად ეს იყო პური, შაქარი და კვერცხი. მოგვიანებით მამაკაცები ბავშვებმა შეცვალეს. ძღვენს კი ჩურჩხელასთან ერთად დამატა ფული და სხვა სახის ტკბილეული. საქართველოში საშობაო და საახალწლო სუფრაზე სხვადასხვა კუთხეში მისთვის დამახასიათებელ სადღესასწაულო კერძებს ამზადებენ.

ოჯახები მთელი წლის განმავლობაში შინაგანად მონოღებულნი იყვნენ, რომ საშობაო ალილოს პირნათელი შეხვედროდნენ, რადგან ხალხური თქმულების თანახმად, თუ ოჯახის რომელიმე წევრი ღვთის გზას აცდებოდა, მათთან მეალილოეები არ მიდიოდნენ, ამიტომ ალილოს მადლი ყოველი ოჯახისთვის მთელი წლის ნატვრა იყო.

ეს იყო წინათ

ქალაქი ული, მწალი ქელი სამეგრელოში

ახალ-წლის დღესასწაული საზოგადოდ მზის ღვთაების თაყვანისცემასთან იყო დაკავშირებული. მზე, როგორც სინათლისა და სითბოს მომცემი, ყველა ძველ კულტურულ ერებში უმთავრეს ღვთაებად ითვლებოდა, რომლის დღესასწაული დიდის ზეიმით იმართებოდა და რომელიც იმავე დროს წლის-თავის დასაწყისიც იყო.

ძველს საქართველოში, როგორც საზოგადოდ ყველგან წარმართულ ქვეყნებში, ახალ-წლის დღესასწაული დაკავშირებული იყო მზის ღვთაებასთან. ამიტომ მისი შესაფერი რიტუალიც იყო შემუშავებული. მხოლოდ ქრისტიანობის გავრცელებისას წლის-თავი წმ. ბასილი დიდის ხსოვნას დაუკავშირეს და ამიტომ საჭირო შეიქმნა ამ დღის წარმართული წესების გარდმოქრისტიანება. მაგრამ ეკლესიამ ეს სავსებით ვერ შეძლო ჩვენში. ამ დღესასწაულს სახე მოჩვენებით გაუქრისტიანდა, მაგრამ რწმენა წარმართული შერჩა. ამის საყურადღებო მასალა

შემდეგ მას გარეკანს, რომ დარბილებულიყო და სათლელად ადვილი ყოფილიყო შემოაცლიდნენ და დაიწყებდნენ გათლას. ჩიჩილაკის ნათალი უნდა ყოფილიყო გრძელი და ხუჭუჭა, რომელსაც „ნი ი ლ ა მ უ რ ი“ ეწოდებოდა. ჩვეულებრივ ჩიჩილაკს აკეთებდნენ 1-2 მეტრის სიგრძისას, მაგრამ ზოგან უფრო შეძლებულ ოჯახებში აკეთებდნენ გრძელ ჩიჩილაკს, რომელიც სახლის ჭერამდის აღწევდა. ჩიჩილაკის სილამაზე იყო მისი თეთრი და გრძელ-ხუჭუჭა ნილამურები, რომელსაც „ბ ა ს ი ლ ა“-ს წვერი ეწოდებოდა. ჩიჩილაკს თავი ოთხად ჰქონდა გახლეჩილი და შიგ გაყრილი იყო ჯვარედინად წვეტიანი ოთხი ჯოხი, რომლის ოთხივე წვეტზე მიკრული იყო ანთებული სანთლები. ჩიჩილაკს ამკობდნენ ხილითა და ტკბილეულით: ვაშლებით, ბროწეულით, ჩამოჰკიდებდნენ ჩურჩხელებს, კანფეტებს და სხვა. ამასთანავე ჩიჩილაკს ამკობდნენ კაკლიანი სუროთი, წითელ ნაყოფიანი კურკანთელათი, კუკუროიანი თხილისა და დაფნის ტოტებით. ჩიჩილაკს გარშემო შემოახვევდნენ აბრეშუმის ძაფს, ჩამოჰკიდებდნენ ოქრო-ვეცხლის სამკაულებს, ფულებს და სხვა. ასე მორთულ ჩიჩილაკს ოჯახის უფროსი სახლის ერთს კუთხეში მიაყუდებდა.

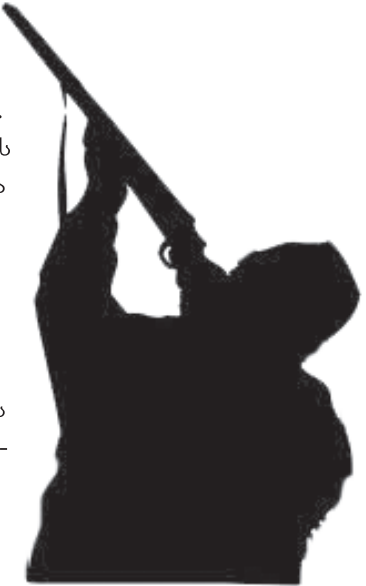

სახალწლო ბასილები და კვერები

მოცემულია მეგრულ ახალწლის მიგებების წესებში, რომელსაც მეგრელები „კ ა ლ ა ნ და“-ს უწოდებენ.

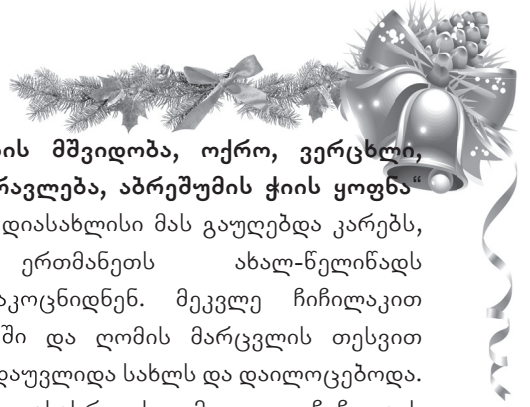
კალანდას სამეგრელოში ძველად დიდის ზეიმით ეგებებოდნენ და ამ დღისთვის პირველ ყოვლისა ამზადებდნენ „ჩ ი ჩ ი ლ ა კ ს“. ჩიჩილაკისთვის არჩევდნენ თხილის ან ძეძვის ხეს. ამ ხეს რამდენიმე დღის წინად მოსჭრიდნენ გრძელ ტოტს და შეინახავდნენ. კალანდის წინა დღით ოჯახის უფროსი მამაკაცი შეუდგებოდა ჩიჩილაკის გაკეთებას. საჩიჩილაკე ჯოხს ჯერ ცეცხლზე გარუჯავდნენ,

დიასახლისი ამ დროს აცხობდა საახალ-წლო კვერებს. ჯერ გამოაცხობდა ერთს დიდ ქონიან მჭადს, რომელსაც „ბასილას“-ს უწოდებდნენ. აცხობდნენ აგრეთვე ღორის ქონიან პატარა კვერებს და ამ კვერებს ოჯახის უფროსი ჩაალაგებდა გიდელში, მიიტანდა სანნახელთან და იქ ჩამოკიდებდა. შემდეგ გამოაცხობდნენ პატარა მოგრძო კვერებს ღორებისათვის. ბოლოს დიასახლისი გამოაცხობდა მოგრძო პურს „ღვეზელს“, რომელშიაც სდებდნენ

ეს იყო წინათ

„დაჯერჯილ“ (გამხმარ) კვერცხის გულს.

ახალ-წლის წინ ღორსაც დაჰკლავდნენ და მოხარშული ღორის თავს დასდებდნენ საახალწლო ხონჩაზე, რომელზედაც იყო მოხარშული კვერები, საახალწლო „ღვეზელი“, „ბასილა“ და სხვა. ხონჩაზე მიკრული იყო ანთებული სანთლები. ამ ხონჩასაც ჩიჩილაკთან მისდგამდნენ. როცა ყველაფერი ეს გამზადდებოდა, დიასახლისი შეუდგებოდა სახლის დაგვა-დასუფთავებას და შემდეგ დაიწყებდნენ კაკლის მტვრევას და ბედ-ილბალზე მარჩიელობას. აიღებდნენ

ლომის მარცვალი კვერცხით

კაკალს, დაარქვამდნენ ვინმეს სახელს რაიმე ნატვრით, თუ კაკალი აღმოჩნდებოდა სავსე და მთლიანი, მაშინ ის სურვილი და ნატვრა იმ პირს შეუსრულდებოდა დამდეგ წელს; თუ არა – რჩებოდა გაცურებული. დაძინების წინ ოჯახის მეკვლე უფროსი მამაკაცი ჩიჩილაკსა და ხონჩას სახლიდან გაიტანდა მარანში ან სხვა რომელიმე უფრო მოშორებით მდგარ სადგომში და თვითონაც იქ დაიძინებდა. ახალ-წლის დილას გათენებისას მთელს სოფელში ატყდებოდა თოფების სროლა. ოჯახი, სადაც მამაკაცი იყო არ შეიძლებოდა თოფის სროლით არ მიგებებოდა ახალ წელიწადს, თოფის სროლა ნიშნავდა მტრებზე გამარჯვებას და თოფის ხმაზე ხალხის წარმოდგენით ფრთხებოდნენ ავი და ბოროტი სულები. თოფის ხმაზე გამოიღვიძებდა თუ არა მეკვლე, ის მაშინვე გაეშურებოდა წყაროზე, ხელ-პირს დაიბანდა და წყალსაც პირველი მოიტანდა. შემდეგ მოწინებით აიღებდა ჩიჩილაკს, სანთლებს აანთებდა და დაილოცებოდა. მეორე ხელში მეკვლე დაიჭერდა ჯამს, რომელშიაც იყო ღომის მარცვალი და ზედ კვერცხი, როგორც სიცოცხლის სიმბოლო. მეკვლე ხელში ჩიჩილაკითა და ჯამით შემოუვლიდა ეზო-კარმიდამოს და დაილოცებოდა ადამიანისა და საქონლის გამრავლებაზე, კარგ და ბედნიერ ახალწელიწადზე, დოვლათიანობაზე და სხვა. მეკვლე თან ღომის მარცვალსა სთესდა და ამბობდა: „ღმერთო, მრავალი ახალი წელიწადი გაგვითენე ბედნიერად და დოვლათიანად, მოგვეცი საქონელი მრავალი, კარგი ჭირნახული, ადამიანის გამრავლება, ჯანმრთელობა“ და სხვა. ყველა სადგომებს ასეთი ლოცვით რომ შემოუვლიდა, მეკვლე ახლა მია-დგებოდა საცხოვრებელ სახლს და კარებზე სამჯერ დააკაკუნებდა და სამჯერ იტყოდა: „კარი გამიღე“.

თეთრებში გამოწყობილი დიასახლისი დაკეტილი კარებიდან უპასუხებდა; „ვინ ხარ, რა მოგაქვსო? მეკვლე სამჯერვე უპასუხებდა: „წმინდა ბასილის

წყალობა, ოჯახის მშვიდობა, ოქრო, ვერცხლი, პირუტყვის გამრავლება, აბრეშუმის ჭიის ყოფნა“

და სხვა. შემდეგ დიასახლისი მას გაუღებდა კარებს, მიულოცავდნენ ერთმანეთს ახალ-წელიწადს და გადაკოცნიდნენ. მეკვლე ჩიჩილაკით ხელში და ღომის მარცვლის თესვით დაუვლიდა სახლს და დაილოცებოდა. დასასრულს, მეკვლე ჩიჩილაკს თაროზე მიაყურებდა, იქვე ჯამს მიუდგამდა და მიუჯდებოდა საახალწლო სუფრას, რომელზედაც ელაგა ღორის თავი, ბასილა თავისი ხაჭაპურ-კვერებით, ხილი, ტკბილეული და სხვა. ამის შემდეგ ოჯახის წევრებს შეეძლოთ ადგომა და მათ საუზმის წინ მეკვლე ტკბილეულით „დააბერებდა“ და ახალ-წელსაც მიულოცავდა.

ახალ-წელიწადის დილას მეკვლე პირველად შევიდოდა მარანში, სადაც ეკიდა გიდელო საახალწლო კვერებით, ჩამოიღებდა ამ გიდელს, საწნახელს მიატყვამდა და დაიძახებდა: **ჩ ქ ი მ მ ა მ უ ლ ი ხ ა რ გ ე ლ ი ა, შ ხ ვ ა შ მ ა მ უ ლ ს ფ უ რ ც ე ლ ი ა**“-ო (ჩემი მამული ჭირნახულით დაზვინული, სხვისი კი აჩილული). ზოგან, სადაც ვაზი ხარობდა, იტყოდნენ: **“ჩ ქ ი მ ი ც უ რ ზ ე ნ ი ტ ი ა ნ ი ა, შ ხ ვ ა შ ც უ რ ძ ე ნ ს ფ უ რ ც ე ლ ი ა**“-ო (ჩემი ვაზი მტევნიანი, სხვისი მხოლოდ ფოთლიანი). ამის შემდეგ საწნახელს მიადგებოდნენ ბავშვები, ურტყამდნენ მას ჯოხებს და იმეორებდნენ მეკვლეს სიტყვებს. მარნიდან მეკვლე კვერებით მივიდოდა საღორესთან და იქ დაილოცებოდა ღორების გამრავლებაზე. დასასრულს ამ კვერებს მალლა აისროდა, ბავშვები კვერებს აკრეფდნენ და ვინც მეტს გაიტაცებდა, იმ წელიწადს იგი გამარჯვებული იქნებოდა.

ახალ-წელიწადს დილიდანვე დაიწყებოდა ერთმანეთში სიარული და ახალ-წლის მილოცვა. თან მიჰქონდათ თუთის წნელები, რომელსაც ამბორით გადასცემდნენ დიასახლისს. ახალ-წელიწადს ხელცარიელი ერთმანეთთან არ გადავიდოდნენ და თან მიჰქონდათ რაიმე ტკბილეული.

სარგი მაკალათია.
მასალაგი მოგვანოდა
მამა კონსტანტინე კაჭარავაძე

19 იანვარს ქრისტიანული სამყარო ნათლისღებას აღნიშნავს

ნათლისღების დღესასწაულზე და მის წინა დღეს ყველა მართლმადიდებლურ ტაძარში სრულდება წყალკურთხევა დიდი აიაზმის წესით და ნაკურთხი წყალი ურიგდებათ მორწმუნეებს. ამ წყალს უფლის მიერ კურთხეული იორდანის მაღლი ეძლევა და, ჩვეულებრივი წყლისგან განსხვავებით, არ იხრწნება. ის შეგიძლიათ მთელი წლის განმავლობაში შეინახოთ და განსაცდელისა და ავადმყოფობის დროს მიიღოთ.

ნათლისღება - ეს არის დღე, როცა უფალმა ჩვენმა იესო ქრისტემ მდინარე იორდანიაში სიმდაბლით იოანე ნათლისმცემლისგან ნათელილო და წყალი ხრწნილებისაგან განწმიდა, რათა მის მიერ ცოდვათა მოტევება მოენიჭებინა ჩვენთვის.

მაცხოვარმა თვითონ კი არ მიიღო სინმიდე ან, როგორც უცოდველი, განწმედას კი არ საჭიროებდა, არამედ ნათელილო ჩვენი შეწვევისათვის, შემუსრა ეშმაკი და განწმედილი წყლით ჩვენი უსჯულოება განბანა.

ნათლისღებისას სულიწმიდის საიდუმლო მოქმედებით ქრისტიანი ქრისტეს სხეულს,

ეკლესიას უერთდება. საიდუმლო კი მაღლის უხილავ მოქმედებაში მდგომარეობს: წყალი სხეულს განწმენდს, სულიწმიდა კი გონებისათვის მიუწვდომლად თვით სულს განბანს. განა ეს საკვირველია? – უბრალო მაგალითი მოვიშველიოთ: როცა ცეცხლი რკინის სიზრქეში შედის, ყველაფერი ცეცხლად იქცევა. ამ დროს ცივიც ცხელდება და შავიც ნათდება. თუკი ნივთიერი ცეცხლი რკინაში შეღწევისას ასე დაუბრკოლებლად მოქმედებს, რაღა გასაკვირია, რომ სულიწმიდა სულის სიღრმეში აღწევდეს? (კირილე იერუსალიმელი).

ამ დღეს ღვთის განცხადება ეწოდება, რადგანაც სწორედ მაშინ განცხადდა პირველად სამება – ძე ნათელს იღებდა, სულიწმიდა მტრედის სახით ჩანდა, ხოლო ციდან ისმოდა მამის ხმა: „ესე არს ძე ჩემი საყვარელი, რომელ მე სათნო ვიყავ“.

ტროპარი:

რაჟამს იორდანეს ნათელს იღე შენ, უფალო, მაშინ სამებისა თაყვანისცემა გამოსჩნდა, რამეთუ მამისა ხმა გენამებოდა, და საყვარელად ძედ სახელ-გდვა შენ, და სული წმიდა სახითა ტრედისათა დაამტკიცებდა სიტყვისა მის უცდომელობასა, რომელი განცხადენ, ქრისტე ღმერთო, და ყოველი სოფელი განანათლე, დიდება შენდა.

კონდაკი:

განეცხადე დღეს ყოველსა სოფელსა და ნათელი შენი უფალო ან მოისახა ჩუენ ზედა, მეცნიერებით მცნობთა მათ შენთა და განსცხადენ ნათელილო შეუხებელო.

27 იანვარი წმიდა ნინოს ხსენების დღეა

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია, დღეს მოციქულთა სწორის, წმიდა ნინოს ხსენების დღეს აღნიშნავს. წმიდა ნინო წარმოშობით კაბადოკიის ქალაქ კოლასედან იყო. მისი მამა - ზაბულონი საფრანგეთის განმანათლებლად ითვლება. მოციქულთა სწორი ქალწული ნინო საქართველოში, დაახლოებით, 323 წელს ჯავახეთის მთებით შემოვიდა. მას ღვთისმშობლის მიერ ბოძებული ვაზის ჯვარი ეპყრა ხელში.

წმიდა ნინო ფარავნის ტბასთან ორი დღე შეჩერდა და მეთევზურთაგან მირთმეული საკვებით ძალა მოიკრიბა. დასასვენებლად მინაზე მიწოლილს ძილში ბრწყინვალე კაცი ეჩვენა, რომელმაც დაბეჭდილი წერილი მისცა და უთხრა, რომ წერილი წარმართთა მეფისთვის მიერთმია, რადგანაც ამისთვის იყო მოვლენილი. წერილის თავში რომაულად იესოს სახელი ეწერა და, როგორც მოსეს ქვის ფიცრებზე, ათი სიტყვა იყო დაწერილი.

ქართველთა განმანათლებლისა და მოციქულთა სწორის, **წმიდა ნინოს ქადაგებით, საქართველოში ქრისტიანობა სახელმწიფო რელიგიად 326 წელს გამოცხადდა.** ამ დროს სამეფო ტახტი მეფე მირიანსა და დედოფალ ნანას ეპყრათ.

წმიდა ნინოს ხსენებას საქართველოს ეპლსინა წელიწადში ორჯერ აღესახსნაშობს: 1(19) ივნისს მისი საქართველოში შემოსვლა აღინიშნება, ხოლო 27(14) იანვარს - გარდაცვალება.

მავინ იწყობ სიტყუად ნინო და თქუა:

...და ვითარცა ვიქმენ მე ათორმეტის წლის, მშობელთა ჩემთა განყიდეს ყოველი, რააცა აქუნდა, და წარვიდეს იერუსალემდ. მაშინ მამამან ჩემმან დაიწერა ჯუარი პატრიაქისაგან და განიჯმნა დედისაგან ჩემისა. და შემიტყებო (ჩამიხუტა) მე მკერდსა მისსა და დამალუარნა, ვითარცა ლუარნი, ცრემლნი თვისნი თუალთა და პირსა ჩემსა. და მრქუა: „შენ მხოლოვო ასულო ჩემო, ესერა დაგიტყვებ შენ ობლად ჩემგან და მიგიტუალავ შენ ღმერთსა ცათასა, მამასა ყოველთა მზრდელსა და უფალსა, რამეთუ იგი არს მამაა ობოლთა და მსაჯული ქურივთა. ნუ გეშინინ, შვილო ჩემო! ხოლო შენ მაგდანელისა მარიამის შური აღილე სიყუარულისათვის ქრისტესისა და დათა მათ ლაზარესთა. და თუ შენ ესრეთ გეშინოდის მისა, ვითარცა მათ, მან ეგრეთ მოგცეს ყოველი, რააცა სთხოვო მას, ოდეს რა გინდეს მისგან“. და მომცა ამბორებად საუკუნოდ და წარვიდა წიად იორდანესა კაცთა მათ თანა ველურთა, რომელ-რაე ყოფა მისი იცის მისმან უფალმან იესუ.

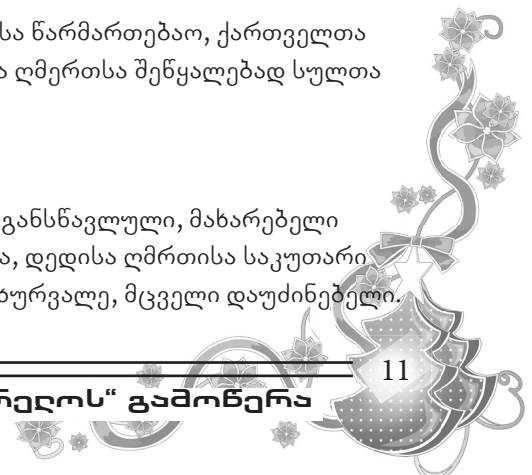
მოქცევაჲ ქართლისაჲ, შატბერდის კრებული

ტროპარი:

სიტყვისა ღმრთისა მსახურთა თანამოსაგრეო და ანდრიას ქადაგებისა წარმართებო, ქართველთა განმანათლებლო და სულისა წმიდისა ქნარო ნინო, ევედრე ქრისტესა ღმერთსა შეწყალებად სულთა ჩუენთათვის.

კონდაკი:

მოციქული ქრისტესგან გამორჩეული, ქადაგი სიტყვისა ღმრთისა განსწავლული, მახარებელი ცხოვრებისა, წინამძღვარი ქართველთა ერისა გზათა სიმართლისათა, დედისა ღმრთისა საკუთარი მონაფე ნინო შევამკოთ დღეს ყოველთა ძნობითა საღმრთოთა, მეოხი მხურვალე, მცველი დაუძინებელი.

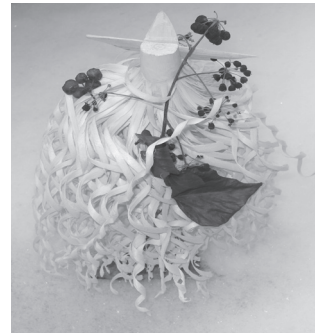

ტრადიცია

სახალწლო

ჩიჩილაკი

საქართველოს ეთნოგრაფიულ ყოფაში სიცოცხლის ხის ვარიანტები ფართოდაა გავრცელებული და ჩიჩილაკიც მიჩნეულია ამ ხის ერთ-ერთ სიმბოლოდ. იგი, როგორც ხევერების სიმბოლო, მზადდებოდა წლის განახლების დღესასწაულზე. მოჭრიდნენ თხილის მომსხო ჯოხს, გაახურებდნენ ცეცხლზე და ინყებდნენ ბურბუშელას აცლას იქამდე, სანამ მთელი ღერო არ დაიფარებოდა საფარით, ე.წ. „ბასილის“ წვერებით. გავრცელებული ყოფილა აგრეთვე ამ ხის მორთვა-მოკაზმვა, სხვადასხვა საგნებით - სამკაულებით, ნაკეთობებით, ხილით, ქრელი წინდებით, ფერადი აბრეშუმის ძაფებით. ჩიჩილაკის გავრცელების არეალი დასავლეთ საქართველო იყო. ამჟამად ის მთელ საქართველოშია გავრცელებული და ახალი წლის ერთერთ სიმბოლოდაც არის მიჩნეული.

გოზინაყი

გოზინაყი საახალწლო სუფრის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ნუგბარია. გოზინაყს ძირითადად ნიგვზისაგან ამზადებენ. ოჯახში ტრადიციულად ერთ ადამიანს ევალება ამ სადღესასწაულო რიტუალური ტკბილეულის დამზადება. საგოზინაყედ არჩევენ ღია ფერის დიდ ჯანსაღ ლებნებს, თხლად ჭრიან, ხალავენ და რამდენიმეჯერ ადუღებულ და გაციებულ თაფლში ურევენ, შემდეგ აბრტყელებენ ხის დაფაზე და რომბულ ნაჭრებად ჭრიან.

ჩურჩხელა

ქართული საახალწლო სუფრის მშვენიერებაა ჩურჩხელა — რომელსაც ნიგვზისა და ბადაგის — ყურძნის დადუღებული წვენიდან ამზადებენ. ჯერ ბადაგისა და პურის ფქვილისგან თათარას მოადუღებენ და შემდეგ ძაფზე აცმულ კაკლის აჭრილ ლებნებს ამოავლებენ, გაკიდებენ ხარისხაზე და ჰაერზე აშრობენ. ჩურჩხელების ამოვლების რიტუალი რთველის შემდეგ ტარდება და ყველასათვის საყვარელ საოჯახო დღესასწაულად ითვლება. კაკლის მთლიანი გულისგან გაკეთებულ ჩურჩხელას „გორგომიჭელას“ ეძახიან. ჩურჩხელა ძალზე კალორიული და ნოყიერი საკვებია, ამიტომაც ძველად საქართველოში მას ომში წასულ მეომრებს საკვებად ატანდნენ.

მოსახლენი

ახალი წელი

ქართულ სახალხო-რელიგიურ დღესასწაულებს შორის მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა ძველი წლის გაცილებისა და ახალი წლის დადგომის ცერემონიალს. ახალი წლის შეხვედრის რიტუალი წარმართული დროიდანაა ცნობილი. სარწმუნოებრივ შეხედულებათა ცვალებადობის მიხედვით იცვლებოდა ახალი წლის შემოსვლის დრო და რიცხვი. ახალი წლის პირველ დღედ 1 იანვარი XVII საუკუნიდან დანესდა. ახალი წლის შეხვედრას საქართველოში გარკვეული წესი ჰქონდა, რომელშიც მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა მაგიურ ელემენტებს: თოფის გასროლას, ჩიჩილას, მეკვლეს, საახალწლო სუფრასა და ლექს-სიმღერებს. ყოველივე ზემოთ ჩამოთვლილი მიიჩნეოდა მომდევნო წლის განმავლობაში ბედნიერებისა და მატერიალური კეთილდღეობის განმსაზღვრელად.

ბედობა (კუჩხა)

ქართული ტრადიციის მიხედვით, 15 იანვარი ბედობის დღეა. დასავლეთ საქართველოში მას კუჩხას უწოდებენ. ამ დღისთვის ირჩევენ მეკვლეს (ფეხადს), ანუ ადამიანს, რომელიც ოჯახში პირველი შეადგამს ფეხს ახალი წლის დადგომის მერე. მეკვლემ უნდა მოიტანოს საჩუქარი (ტკბილეული), გაისროლოს თოფი და დაანთოს ბუხარი, რათა ბედნიერება დააბედოს ოჯახს. ამ ტრადიციას ეძღვნება ქართული მოკლემეტრაჟიანი ფილმი „კუჩხი ბედინერი“.

საახალწლო სუფრა

ქართული სუფრა, მით უმეტეს, თუ კი იგი საზეიმოდ იმლება, საცივის გარეშე წარმოუდგენელია. ტრადიციაა, რომ საახალწლო სუფრას ინდაურის საცივი უნდა ამშვენებდეს. ასევე, შემწვარი გოჭიც. საახალწლო სუფრას საცივის გარდა ამშვენებს ხაჭაპური. საქართველოში ძალიან გავრცელებულია ნიგვზიანი საჭმელები, ძირითადად ფხალეული. მჭადი, ღომი, ლარჯი დასავლეთ საქართველოშია პოპულარული, ძირითადად სამეგრელოში. მწვადი სუფრის მშვენებაა. სუფრაზე ის შემოაქვთ როგორც შამფურზე აცმული, ასევე, კეცზე შემწვარი.

ჯვარი

ნიჭიერებით

ჯვარბარდასხული

ოჯახის აკვანი

როგორ სძლეოდა ლუდოვიკო ჭანტურიას ოჯახი შოგა-ახალ წელს

31 დეკემბერია. ღვთისმშობლის წილხვედრი ქვეყნის ერთ-ერთ ულამაზეს კუთხეში, წალენჯიხაში სოფ. ჯვარი მართლაც ჯვარგარდასახული დგას სხვა კოლხურ დასახლებათა შორის. თოვს. ხვავრიელად თოვს. თითქოს ფანტელები ოცნების ბადეს ქსოვენ, რომელთა ლაბირინთებშიც სარკმლიდან მომზირალი გოგო-ბიჭები თოვლის ბაბუის საჩუქარს ელოდებიან, ცათამწვდომი ნაძვნარი დრომ და ჟამმა რომ მხრებში მოხარა, ხანდაზმულნი, ბედს დამორჩილებულნი დგანან უხმოდ. შეცივებული ბელურები აქამდე მიჩვეული სახლის სარკმელს არ შორდებიან. ჭანტურიების დარაბებს მიღმა გარემო სივრცისგან განსხვავებით სითბოსა და სიყვარულის კოცონი გიზგიზებს. ლუარა, ლადო და რევაზი ლამის გოზინაყის ქვაბში ჩაცვივდნენ, ქალბატონი ნუცა განსაკუთრებული სამოსით კაზმავს შვილებს და ოჯახი მეკვლეს შემობრძანებას ელოდება.

ლუდოვიკო ჭანტურია

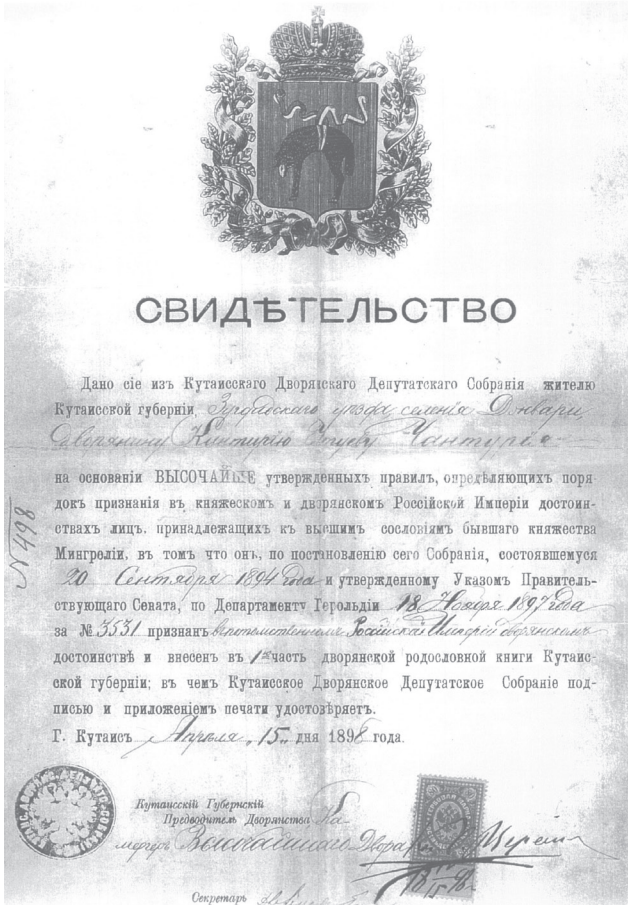
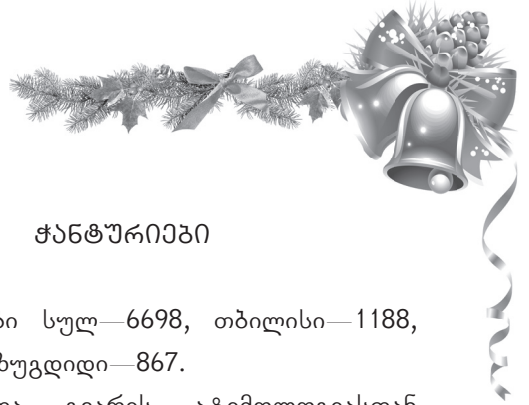
და-ძმანის სიხარულს საზღვარი არა აქვს. გემრიელი სადილი ლუდოვიკოს და ნუცას ოჯახს არასდროს აკლდა, მაგრამ საახალწლოდ დაკლული ღორის მწვადს სხვა გემო და სურნელი ჰქონდა, ტკბილეულსა და მეგრულ სამზარეულოზე რომ აღარაფერი ვთქვათ.

ოჯახი ყოველ ახალ წელს ტრადიციულად ჯვარში იკრიბებოდა; აპოლონი, მიხეილი და შოთა ოჯახებთან ერთად მამისეულ კერაზე ხვდებოდნენ დღესასწაულს. და აი, ღობის მიღმა ხმა გაისმა, —მეკვლე ვარ, კარი გამიღეთ. ოჯახში ფუსფუსი ატყდა, დიდ-პატარა მეკვლეს დასახვედრად ემზადება. ამასობაში მეკვლე სახლის კართან

(ბაბრძილა ბვ.16)

ბებია და ბაბუა
ბეგლარ ჭანტურია და თამარ ალშიბაია

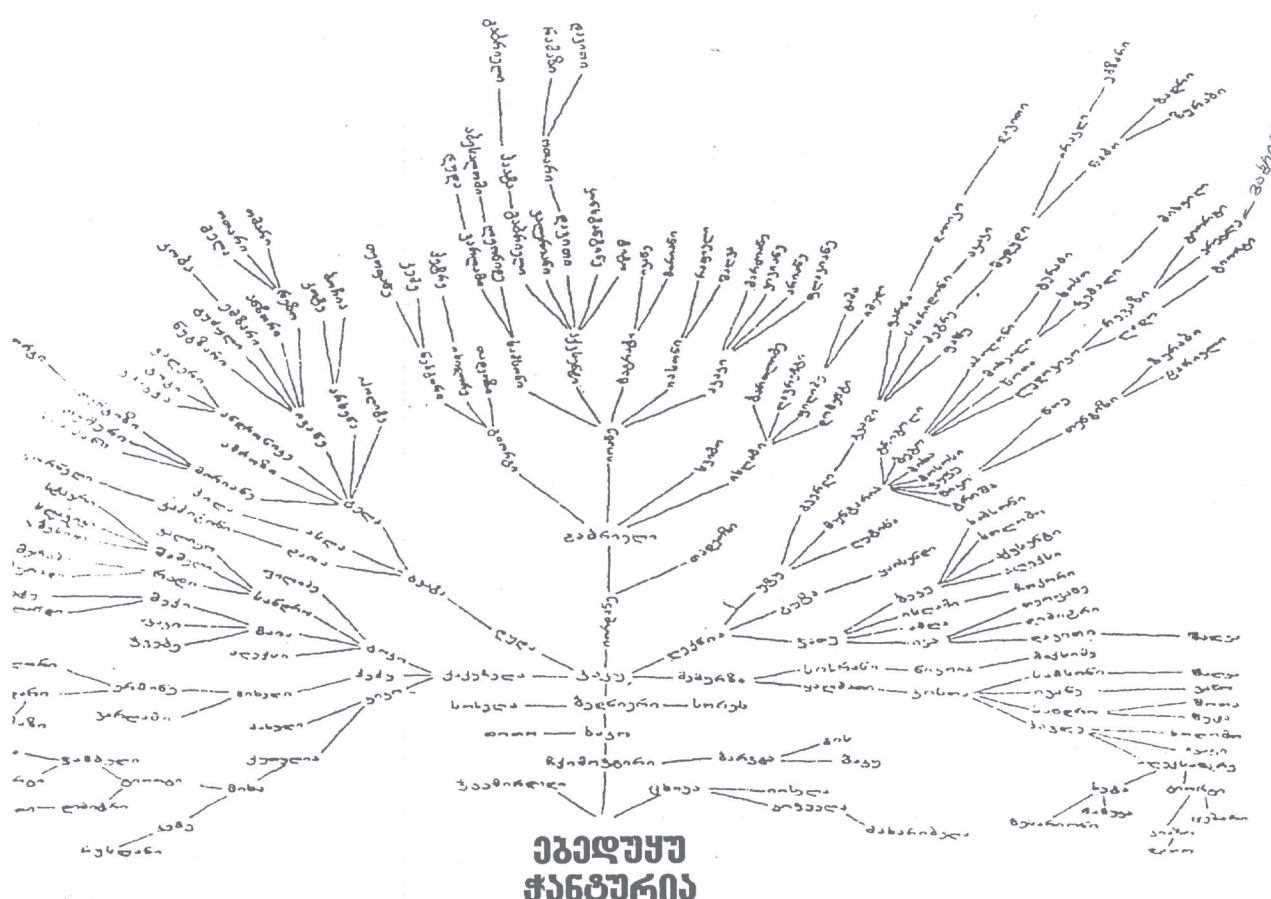

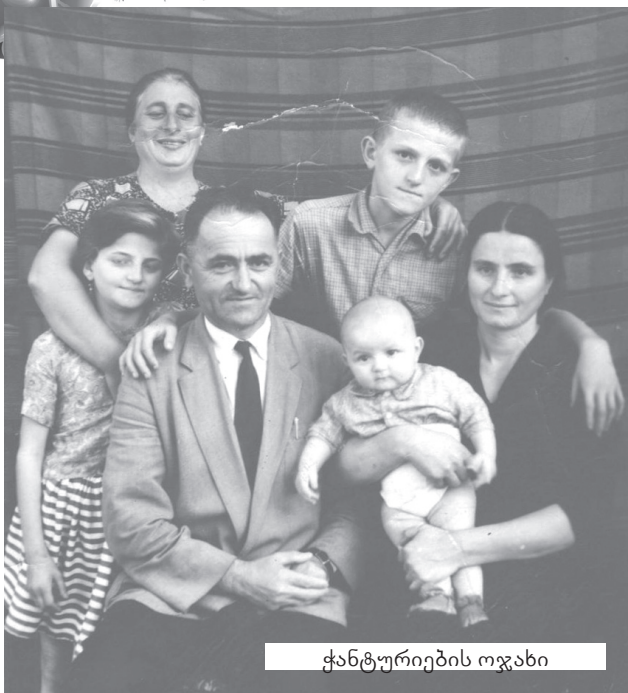
ჭანტურიები

ჭანტურიები სულ—6698, თბილისი—1188, აბაშა—1226, ზუგდიდი—867.

ჭანტურიათა გვარის ატიმოლოგიასთან დაკავშირებით, რამდენიმე მოსაზრებათა გამო თქმულა, რომ რომელთა ჯარის სანტურიანი ანუ ასისტავი კოლხეთში დაოჯახებულა და მისი შთამომავლობისათვის უწოდებიათ სანტურია, რაც შემდეგ ჭანტურიად გადაქცეულა (კ. კაპანელი (ჭანტურია).

ჭანტურიების გვარის განსახლების ძირითადი არეალია ჯვარი, საიდანაც მიგრირება მომხდარა ქვემო სამგრელოში XVIII საუკუნის პირველ ნახევარში. გვარი სათავეს იღებს XVII საუკუნეში, რაც დამოწმებულია სვანეთის წერილობით ძეგლებში.

ჭანტურიების ოჯახი

მოვიდა. ბავშვების სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა — ვინა ხარ? გაიძახოდნენ ერთხმად. ოჯახმა ფეხბედნიერი მეკვლე სავსე ხონრით ხელში სახლში შეიყვანა. კერა დაალოცვინა და მადლით აღვსილი უკან გაისტუმრა. ასე გრძელდებოდა წლები. ბავშვებს კი მშობლები საჩუქრებით ანებივრებდნენ. პატარა ლუარას კარგად ახსოვს დედამ თვითნაკეთი თოჯინა რომ აჩუქა. არც ის დავინწყებია ბაბუა გიორგიმ (მიქავა) რომ მის თოჯინას ლამაზი აკვანი გაუკეთა.

ჭანტურიების ოჯახი სოფელში სამაგალითო იყო. მათ სახლს “წიგნის სამყაროს” ეძახდნენ, საიდანაც მხოლოდ ცოდნის ნიაღვარი იღვრებოდა და ბავშვები წიგნიერების კოცონში იწრთობოდნენ. მათთვის წიგნი ყველაზე საპატიო ნივთი გახლდათ. მამა, ლუდოვიკო ჭანტურია, სურსათ-სანოვავესთან

ერთად ყოველ დღე შინ ახალ-ახალი წიგნებით ხელში ბრუნდებოდა. პროფესიით ისტორიკოსი, რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებელი, ომის ვეტერანი, ნარჩინების მედლის მფლობელი, წლების მანძილზე სოფელ ჯვარის I საშუალო (ინტერნაციონალური) სკოლის დირექტორი იყო. შესანიშნავად ფლობდა რუსულ და გერმანულ ენებს.

ომგამოვლილმა ვაჟკაცმა ქართულ ზნე-ჩვეულებასა და ტრადიციებზე აღზრდილი, შეძლებული ოჯახის შვილი, გიორგი მიქავას ულამაზესი ქალი, ნუცა მიქავა შეირთო ცოლად. მტკიცე ოჯახი შექმნეს, სამი ღირსეული ინტელექტუალი აღუზარდეს ქვეყანას.

მშობლებმა, ბეგლარ ჭანტურია და თამარ აღშიბაიამ მყარ და ღირსებით აღვსილ ოჯახურ ფუძეზე დალოცეს ლუდოვიკო, შემდგომ კი მათი ლოცვა-კურთხევითა და შთაგონებით აღვსილი წლების მანძილზე თავადაც მოძღვრავდა საკუთარ შვილებსა თუ მოსწავლეებს. ხომ გაგიგიათ კარგი წყლის კარგი ყინული დგებაო. თამარი თავადთა

და-ძმანი ჭანტურიები: ლუარა, ლადო, რევაზი

წრის წარმომადგენელი იყო, ბებია შერვაშიძე ჰყავდა, აქედან გამომდინარე შვილებს ძიძასთან ზრდიდა, მხოლოდ ლუდოვიკოს მოუწია ოჯახში აღზრდა, როგორც ყველაზე უმცროსს. თამარი საუცხოო ქალი ყოფილა, განათლებული, ზნეკეთილი, კდემამოსილი.

ბეგლარ ჭანტურია კი წოდებით აზნაური გახლდათ, აზნაურობის დამადასტურებელი სიგელი დღემდე ჭანტურიების საოჯახო არქივში საპატიოდ ინახება, უნიჭიერესი კაცი ყოფილა, „ვეფხისტყაოსანი“ ზეპირად სცოდნია.

პატარა ლუარა ჭანტურია

ლუარას დედა — ნუცა მიქავა

ლუარა ჭანტურია დედასთან — ნუცა მიქავასთან ერთად

ჰოდა, რა გასაკვირია, რომ მათი ვაჟი ლუდოვიკო ჭანტურია ასეთი მნიგნობარი გამოსულიყო. ცნობილი ნიგნიერებით, კულტურით და რაც იმ დროისათვის ყველაზე გასაკვირი იყო, მდიდარი საოჯახო ბიბლიოთეკით. მათ ოჯახს კეთილშობილ „კარცერი ლუქს“ ეძახდნენ, სადაც უამრავი ნიჭიერი თაობა იწრებოდა. უყვარდა პოეზია, წერდა ლექსებს, ქმნიდა ნიგნებს.

აი, ამ ფესვებზე აღიზარდნენ ლუარა, ლადო და რევაზი. ლადო ჭანტურია მსოფლიო დიპლომატიური კორპუსისათვის კარგად ცნობილი და პატივსაცემი ადამიანია. ლუარა ჭანტურია არის ქალბატონი, რომელიც რუდუნებით ეფერება თავისი ოჯახის ღირსეულ წარსულს და დღევანდელობას, ხელთ საბავშვო პოეზიის ქნარი უჭირავს და თითოეული პატარის სულს ელამუნება. გაბრწყინებული ინტელექტითა და ზნეობით. ხუთი საბავშვო ლექსებისა და 1 პოეტური კრებულის ავტორია.

კვიცი გვარზე ხტისო, ნათქვამია. ჭანტურიები ოქროს კვალს ტოვებენ მსოფლიო თუ ქართულ ცნობიერებაში. არც მშობლიურმა კუთხემ დაუკარგათ ამაგი. ყოფილმა მოსწავლეებმა და კოლეგებმა მოითხოვეს, რომ ცოტა ხანში ჯვარის I საშუალო სკოლას ლუდოვიკო ჭანტურიას სახელი მიანიჭონ.

მაღე მკითხველი იხილავს საიუბილეო ნიგნს „ლუდოვიკო ჭანტურიას ცხოვრება და მოღვაწეობა“.

ღმერთმა დალოცოს ჭანტურიების დიდი ოჯახი, რძლებით, შვილებით, შვილიშვილებით დამშვენებული.

მრავალ ახალ წელს!

ნინო რეხვიაშვილი

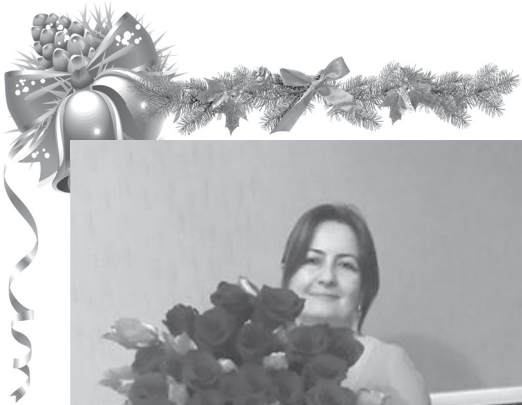

ლუარა ჭანტურიას შვილიშვილი ალექსანდრე ბაკურაძე

ლუარა ჭანტურიას შვილიშვილი გაბრიელ ჭანტურია

მზისაა მანქანა მუსმუსლი ქალის ისტორია

ქალი მშვენიერების მინიერი გამოვლინებაა. თუ ბუნებით ქალი ლამაზია, მაშასადამე ბუნებამ და გენმა მისდაუნებურად საჩუქარი გაუკეთა, ჭკვიანი ყოველთვის აცნობიერებს ამ მადლის ფასს, ფასს გარეგნული და სულიერი სიმფონიური ჟღერადობისას. ჭკვიანმა ქალმა კარგად იცის ვიოლიონოს გასაღების არსი, მისი სულის ჰანგები ხომ კარგად აწყობილ ვიოლინოს ხმებს გამოსცემს, სული გულს უსმენს და გული გონებას. მაღლიერია ამ ღვთიური საჩუქრისა, რომელსაც დიდი პასუხისმგებლობით, სიფრთხილით და სიფაქიზით ეპყრობა.

სულით რომანტიკოსი მუზების შემოტევას ველარ გავუმკლავდი, როდესაც ფოთში ჩემი სტუმრობის დროს ამ პატარა ჩანახატის გმირი ვიპოვე. ლამაზი? - არა, ეს ის სიტყვა არაა, სხვანაირად ლამაზი, სათნოებით აღვსილი და მზისგან პირნაბანი, სხივნათელი სახით მომზირალი.

ნინო ბაკურაძე ყველასგან განსხვავებულია. აი, როგორც ხალხში იტყვიან, იმდენად ეფექტურია, ათას ქალში გამოარჩევო.

თვალი დავადგი და იქვე გონებაში აზრმა მისი ფაბულის ბადე მოქსოვა. ამ ბადის ლაბირინთებიდან რომ გავიჭყიტე კიდევ უფრო დიდი ხელოვნების ხელთუქმნელი სახე დავინახე, სხეულის სილამაზე მეტაფიზიკური მოვლენაა, მას ისევე უნდა აღქმა, წვდომა, მოპყრობა, როგორც ხელოვნების ნიმუშს. საკუთარი სილამაზის სიბრძნეს ნაზიარები ქალბატონი ნინო ღვთიურ მაღლს ასხივებს, მისი სიყვარული დიდ სულიერ სიღრმეებს სწვდება, სითბო და სინათლე

**ქალია დილა, მიწა,
- ქალი საღამო,
- ქალი, წვიმა ქალა...
ვეელაფერი ქალივით მოეგონს...
/მ. მაჭავარიანი? /.**

ქალი

შემოაქვს თავის ირგვლივ. ეს ის შემთხვევაა, როცა სილამაზეარის ფასეულობა, რომელიც შეიძლება დაუკავშირდეს სიბრძნეს.—აი, ასე იცნობენ ქალბატონ ნინოს ფოთში. ძნელია მის სახლთან მიხვიდე და გაჭირვებულ, შემწეობის მთხოვნელთა რიგი არ დაგხვდეს, იცინა ნინოს ფასი, მისი გულის კარნახის კარგად ნამკითხველნი არიან. ითხოვენ და ქალბატონი ნინოც უშურველად გასცემს. მის ქველმოქმედებას მინიერი სამსახური ჰქვია, ის უფალმა დანიშნა და რჩევა მისცა. ქალბატონი ნინო ხომ ღმერთის რჩეულია, ასე აღზარდეს მშობლებმა, უფალმა რაღაც სახით სიკეთის ნაპერწკალი უბოძა, ნინომ კი გამოცდა წარმატებით ჩააბარა — გასცემს და მადლს არ წონის.

ნინო ბაკურაძე წარმოშობით რაჭველია, ონის რაიონიდან. მართალია საკუთარი კუთხის შესახებ ბევრი რამ არ იცის, ის ბაკურაძეების ოჯახის უკვე მეხუთე თაობაა, ვინც თავის დროზე რაჭიდან წამოვიდა, მაგრამ კარგად აცნობიერებს კუთხის სიდიადესა და რაჭველი ხალხის ფასდაუდებელ ღირებულებებს — სიბრძნეს, სიდინჯეს, გონიერებასა და შორსმჭვრეტელობას. ამბობს ჩემში იმდენად შერწყმულია რაჭულ-მეგრული გენების ერთობლიობა, რომ საჭირო დროს ხან მეგრელობას ვგრძნობ და ხანაც რაჭველობას. სისხლის ყვილი თავისას შვრება, გენი არ იკარგებაო. თბილისში დაიბადა, მაგრამ იმის გამო, რომ დედა ფოთელი იყო, ოჯახი ფოთში დასახლდა. აკადემიური განათლებაც მიიღო. თუმცა ლამაზი, ცქრიალა გოგონა მეგრულ თვალს შეუმჩნეველი არ დარჩენია და ჯერ კიდევ 17 წლისაც არ იყო, როცა მეუღლე გახდა. უმაღლვე ვაჟი შეეძინა. მოხდა ისე, რომ ინსტიტუტის დამთავრების დროს შვილი სკოლაში შეიყვანა, თითქოს დედა-შვილმა ბავშვობა ერთად განვლო, ამბობს, რომ პატარა ასაკმა მეტად შეუწყო ხელი

შვილებთან დაახლოებაში, მან ბავშვები მეგობრულად აღზარდა, მათი დამოკიდებულებმა არა მკაცრი, არამედ შეგნებული და გააზრებული იყო. შვილებს წიგნი შეაყვარა და სამყაროს საიდუმლოს ენა ასწავლა; — ქვეყნის სიყვარული და ერთგულება, კაცთმოყვარეობა, შეწყალებისა და მადლის გაცემის უნარი დაანათლა.

დღეს ქ. ნინო ორი უჭკვიანესი ვაჟყაცის დედა და ერთი შვილიშვილის, პატარა ლუკას ბებიაა. ამავე დროს იგი ფოთის პროფესიული სწავლების ცენტრ „ფაზისის“ ხელმძღვანელია, ზრდის თაობებს და გადასცემს ერს და ქვეყანას.

უყვართ, პატივს სცემენ და აფასებენ. ფოთელებისთვის ნინო ბაკურაძე საამაყო რძალი, ღირსეული დედა, კეთილშობილების გამოვლინებაა. ის ხომ მზესავით იწვის და ანათებს. მის სხივთა ფრქვევა მოზღვავებული სიკეთის სახით ფოთელთათვის სითბოსა და სვების მიმნიჭებელია.

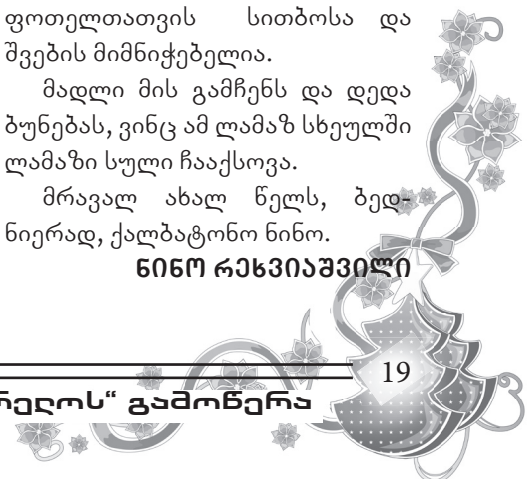
მადლი მის გამჩენს და დედა ბუნებას, ვინც ამ ლამაზ სხეულში ლამაზი სული ჩააქსოვა.

მრავალ ახალ წელს, ბედნიერად, ქალბატონი ნინო.

ნინო რახვიაშვილი

ბებია და შვილიშვილი, ნინო ბებო და ლუკა მირცხულავა

უანუზუატიდი კადრი

ღევან ლოგუა

ღევან ლოგუა

სამოცდაერთი წლის წინ, როდესაც ჯერ კიდევ საახალწლო ეიფორია არ განელებულა, საჯიმალოში თოფი გავარდა, 10 იანვარს, გამთენიისას საქართველოს მომავალი ვარსკვლავი დაიბადა, პატარა ლევან ლოგუა მოეწვინა ქვეყანას! ჩვილობიდანვე გამორჩეული აღნაგობით, საზრიანობით, ნიჭითა და გონიერებით თითოთ საჩვენებელი შეიქმნა მთელი დასავლეთ საქართველოსთვის. ცელქი, მოუსვენარი ბავშვი იყო, მისი მიზანსწრაფვა არტისტულობით განისაზღვრა,

ბავშვობიდანვე მონაწილეობდა ზუგდიდის ქალაქ-კომბინატთან არსებულ თეატრალური დასის სპექტაკლებში. არაჩვეულებრივ ნიჭს ავლენდა მხატვრულ კითხვასა და ორატორობაში. ლამაზი იყო, მოხდენილი, ისეთი, თვალს რომ შეუმჩნეველი არ დარჩებოდა. ამას დაემატა ნიჭი და ლევანმა თბ. შ. რუსთაველის სახელობის თეატრალურ ინსტიტუტში გამოცდები წარმატებით ჩააბარა. უამრავი თაყვანისმცემელი ჰყავდა. გოგონები ღია დარბებიდან თვალთვალობდნენ, მონიფულ ვაჟკაცს, რომ ერთხელ კიდევ შეეველოთ თვალი და მისი ყურადღება მიექციათ. ყველას ძალიან უყვარდა, ინსტიტუტში, სამეგობროში, სანათესაოში. რასაც მისი შინაგანი სუფთა სული, დიდი გული და მაღალი ზნეობა განაპირობებდა, "თეთრი შურით აღვსილნი" რომ იტყვიან, ნეტა შესნ დედასო, აი, ასეთი ვაჟკაცი გახლდათ ლევან გოგუა.

ერთი წელი სამხედრო სავალდებულო სამსახური შორეულ აღმოსავლეთში იმსახურა.

ჯარიდან დაბრუნების შემდეგ კ. მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში ითამაშა, ამის შემდეგ კი

სიცოცხლის ბოლომდე სოხუმის კ. გამსახურდიას სახ. დრამატული თეატრის მსახიობი იყო.

უამრავი როლის განსახიერება მოასწრო: გადაღებულია დ. რონდელის ფილმებში „საჰაერო ხიდი“, ასევე მოსფილმის მიერ გადაღებულ ფილმში „ღამე ჩილეში“, რომელმაც საერთაშორისო კინოფესტივალზე დიდი მონონება დაიმსახურა. „მტვერი გზის ქვეშ“, „ბოშები“ — რეჟ. მ. ქავთარაძე, „დიდოსტატის მარჯვენა“, „ელადოსი“, „უკანასკნელად კივის მატარებელი“ — ანდრია, „ფსკერზე“ — მხატვრის ბიძა, „მარადისობის კანონი“ — ჩეკისტი

სპექტაკლიდან „უკანასკნელად კივის მატარებელი“

კვალდაკვალ

ლევან ლოგუა მოსკოვში

და მრავალი სხვა... მხოლოდ აფხაზეთის ომის სპექტაკლში ვერ ითამაშა, სამწუხაროდ, აქ მეომრის როლი რეალობად ექცა და უკვალოდ გააქრო ეს ვეება ვაჟკაცი.

მთავარი როლი მოირგო, ვერ წარმოედგინა თუ დამარცხდებოდა, ბოლომდე იდგა სოხუმის დაცვის სადარაჯოზე, ბოლო წუთამდე ცდილობდა სხვებზე გაემხნეებინა და მტერს არ დანებებოდა, მაგრამ ღმერთსაც კარგი უნდაო, ნათქვამია, ერთგულება ერთგულებად დარჩა, პატრიოტიზმმა მისი სახელი განაბრწყინა, როლი კი, სამწუხაროდ, რეალობად იქცა. რეალობად, რომელმაც არაერთი დედა აატირა, მათ შორის უბედური ქალი, ლევანის დედიკო სოხუმს არ ტოვებდა, შვილს ელოდა, სიცოცხლის ბოლომდე მეომარი შვილის მოსვლაზე ოცნებობდა, ელოდა, ელოდა და ამ ლოდინში აღმოხდა სული. ლევანი კი

სპექტაკლიდან „ძალად ექიმი“

გაქრა, როგორც ნადრევად ჩამოვარდნილი ფოთოლი შემოდგომისა.

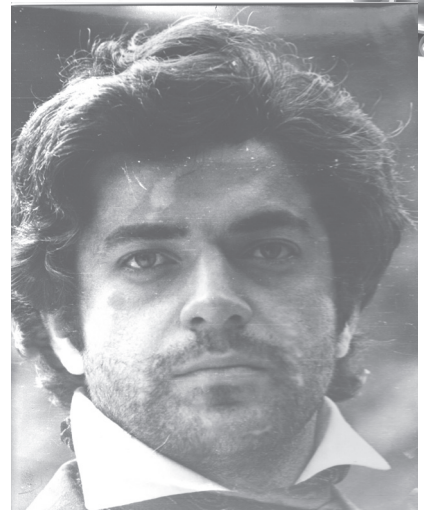
იყო და არა იყო რა... ასეა სამწუხაროდ, იყო მზე ჭაბუკი, ენაწყლიანი, ნიჭიერი, მონესრიგებული, ნიგნის უზადოდ მოყვარული, მეგობრებისთვის ხელი-ხელ საგოგმანებელი და გაჰქრა მიწისაგან პირისა, გაჰქრა ისე, რომ საფლავიც არ დარჩა, ეს უდიდესი ტრაგედია ძნელად მოსასმენი და გასათავისებელი აღმოჩნდა ახლობლებისთვის. სოხუმის თეატრში მისული უწყება ლევან ლოგუას გარდაცვალების შესახებ კიდევ ერთი ტყვიამფრქვევის გავარდნას ჰგავდა, ვერ იჯერებდნენ, არ იჯერებდნენ, დასტიროდნენ და შვებას ვერ პოულობდნენ.

რას იზამ, დღეები კამათელივით ბრუნავს, ლევანს სამი შვილი დარჩა: სალომე, ლია, ლაშა. ჰყავს ერთი შვილიშვილი, სალომეს ვაჟი ნიკამითაიშვილი, რომელიც ბაბუის კვალს გაჰყვა, იგი თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტიცა.

ლევან ლოგუა წელს 61 წლის გახდებოდა, მისი სიცოცხლის ჩირაღდანი კი 38 წლის ასაკში ჩაქრა. თუმცა ლევანის მარადიული ხსოვა მუდამ ენთება ახლობლებისა და მეგობრების გულში. ამ ქვეყნად უკვალოდ არაფერი ქრება...

ლევან ლოგუას განვლილი გზა ოქროს ნაკვალევია საქართველოს ისტორიაში.

ნინო რეხვიაშვილი

„დიდოსტატის მარჯვენა“ გირშელი

კონსტანტინე გამსახურდიას ქალიშვილი ნათელა გამსახურდია და ლევან ლოგუა

შვილიშვილი ნიკა მითაიშვილი

გივი სიხარულიძე

შედეგთა დღე წიგნეობის წინაშე

სუსხიანი თებერვლის მიწურულს და გიჟ-მაჟი მარტის გასაყარზე დაიბადა. ღმერთმა რჩეულად მიიჩნია, მიხედა, პირველი გარდასახა და ღვთისმშობლის ხელის გულზე გაუშალა სარეცელი. რჩეულად-მეთქი, ვთქვი, ასეა, სწორედ! გულში მზე ჩაუსახლა, სულში კელაპტარი აუნთო. ცხოვრებისეული ტაბლა გახსნა და ნიჭიერებით მოსილი ფარდაგი შემოახვია შარმათ. არავინ იცოდა როგორ შეეთვისებოდა ერთურთს ეს უოველივე, მაგრამ დრომ, რომელიც წესისამებრ ავ-კარგიანობის მოციქულია, დრომ მისცა ზეობის არსი, ფესვმაგარი მუხასავით გაიტოტა მასში ნიჭიერება, გოგლასეული ნატვრის ხესავით მრავალფეროვანი გახდა მისი შესაძლებლობები, რომელიც გაშლილ, 90°-იან კუთხესავით სწვდება ჰორიზონტს. ათას სიგიჟეს სჩადის, როგორც ამას თანამედროვენი ამბობენ, ამ სიგიჟეშიც კი სიბრძნე დევს სწორედ. კალამი - სხარტი და მრავალწახნაგოვანი, აღნაგობა - აწვართული და ათლეთური, გული - მზის აკვანი, სული - კელაპტარი, გონება

- ცათა მწვდომი... ამბობენ, მზეს გავს და მზეს არ ეპაექრებიანო (ვახტანგ ღლონტი), თუმცა ხშირ შემთხვევაში პლანეტათა შორისაც ირღვევა ბალანსი, მასთან შეტაკებით ხან კატაკლიზმებს ვიწვნევთ, ხანაც წმინდა, ადამიანურ შენდობა-დანდობის მოწმენიც ვხდებით...

ალბათ გიკვირთ, ვინ არის ამ მონოლოგის გმირი? - რჩეული, ღვთისგან ხელდასმული და ნიჭიერებით გაბრწყინებული, ჩვენი დროის უდიდესი ნოველისტი, პუბლიცისტი და საზოგადო მოღვაწე გივი სიხარულიძე. მას ნიკო ლორთქიფანიძის პრემია ამშვენებს, მის წიგნებს მსოფლიო კითხულობს, იბეჭდება ლიტერატურულ ჟურნალ-გაზეთებში, 19 წიგნის ავტორია და შვიდ ენაზეა ნათარგმნი. შემოქმედება ნოველების „მარგალიტების ასხმულა“ (მანანა ჩიქოვანი), მარგალიტების, დიახ! ის XXI საუკუნის მწერლობის სამშვენისია, ვილაცა ამბობს, თანამედროვე ლიტერატურა გემოვნებით ვერ

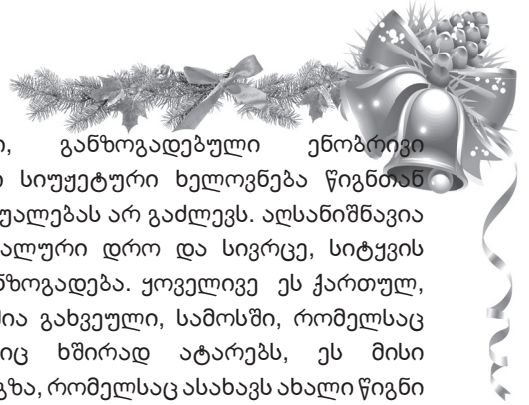
ახალი წიგნი

„ნინო რახვიაშვილის გამოცემლობიდან“

წიგნის თარო

დაიკვებნისო. ხშირ შემთხვევაში დაგეთანხმები, შენ, ამ სიტყვების ავტორს! მაგრამ მარტო დეისაძე-ქარუმიძეებითა და მათი მსგავსებით ნუ საზღვრავ ლიტერატურულ ბარომეტრს, რომლებიც არათუ წიგნის თაროს, ნაგავსაყრელსაც კი დააბინძურებდა, თურმე „ტულეტში“ გენია იბადება!!! იქ წერას სხვა შარმი აქვს!!! სწორედ რომ დაქცეულა ქვეყანა! ამ დროს ლიტერატურულ პოლიგონზე გ. სიხარულიძის შემოქმედება ჩნდება, „იმედის ხაზები“, სადაც XX-XXI საუკუნის ცხოვრების ტკივილი, დატოვებული ოჯახების და საშოვარზე წასული ქალების პრობლემა მწარედ და რეალურად არის ასახული, იმედგაცრუებული ბავშვის ყოფა ხომ უამრავი მოზარდის ცხოვრებაა.

„თრობის სურნელი“ - სულისა და გარემოს შტრაუსის სიმფონიაა. „სტივენის როიალი“ ზოგად-საკაცობრიო ტკივილის გაზიარება, სიკვდილის ყუთის არსი, „ნამურის“ ისტორია, რომელიც ერთი ამოსუნთქვით იკითხება.

მწერლის ოსტატობა იქიდან სჩანს, რომ აზრს ლაკონურად გადმოსცემს და შენ, მკითხველს სიუჟეტის თანაავტორად გხდის.

ასეა თუ ისე, ძვირფასო მკითხველო, გ. სიხარულიძის შემოქმედება ცხოვრების გადაშლილი წიგნია, თავის ავ-კარგით, იგი ყოველი ოჯახის სამაგიდო წიგნად უნდა იქცეს. მან მოკლედ, ნოველისტიკის უანრის ჩარჩოს გათვალისწინებით, სხარტი და გამართული თხრობით, თვალწინ გადაგვიშალა XX საუკუნის ცხოვრება და ისტორიას პროზის სახით გადააბარა ფაქტობრივი დოკუმენტალური მასალა.

მისი შემოქმედება ერთგვარი სკივრია თვალ-მარგალიტით აღსავსე, რომელთა ერთობლიობა ხან კარგად აწყობილ კლასიკური გიტარის ჰანგებს მოგვაგონებს, ხანაც საყვირის ხმას გამოსცემს, ხან კიდევ ზურნასა და დუდუკების მულოდიურ ნოტაზე გადაგვაწყობს, აგვაცრემლებს და სევდით აღგვავსებს. ბუნებით შლეგი, მოუსვენარი თავად ბატონი გივი მდინარე თერგივით მუდამ ბობოქარი და დაუშრეტელია, გრძელი სიტყვის მოკლედ მთქმელი, XXI საუკუნის ქალაქური ნოველების ოქროს კალმოსანი უკვე 19 წიგნის ავტორია.

ის მწერალია, მსახიობია, სპორტსმენია, ჟორეოგრაფია, ის ადამიანია-ადამიანი! - ეს მისი ყველაზე დიდი პროფესიაა, რომლის გულის მონაწურია სწორედ ქალაქზე ფაქიზად დაწყობილი ფრაზები, კადრებად გადაშლილი სიუჟეტები, ამეტყველებული ფოთლები, ზღვის კენჭები, ძაღლები, როიალის დეკა. ღრმად ფილოსოფიურია მისი შემოქმედება, წმინდა ფსიქოლოგიურ-ექსცენტრიულია მისი ყოველი ფრაზა თუ ტაეპი, ორიგინალურია მისი სიუჟეტური ახსნა თრობისა და მისით გამოწვეული სურნელება. ნოველები ხალასად იკითხება, მიზიდულობის კანონით არის გაჟღენთილი, იწყებ კითხვას და მწერლის

გახალხურებული, განზოგადებული ენობრივი ეფექტი, მაღალი სიუჟეტური ხელოვნება წიგნთან განშორების საშუალებას არ გაძლევს. აღსანიშნავია ნოველების ლოკალური დრო და სივრცე, სიტყვის სისხარტე და განზოგადება. ყოველივე ეს ქართულ, რეალურ სამოსშია გახვეული, სამოსში, რომელსაც თავად მწერალიც ხშირად ატარებს, ეს მისი განვლილი გზაა. გზა, რომელსაც ასახავს ახალი წიგნი „მიიღეთ იგი როგორც არის“. წიგნი განსხვავებული ფორმატით გამოიცა, მკითხველს საშუალება ექნება გაეცნოს მწერლის ახლად შექმნილ ნოველებს და ლექსებს, რომელთა ბეჭდური ნათლობა უურნალ „რაჭველებსა“ და „სამეგრელოში“ შედგა. წიგნი ასახავს მწერლისადმი მიძღვნილ ფრაზებსა თუ ტაეპებს, მის ცხოვრების ამსახველ ფოტო-ალბომს და ბოლოს, კიდევ ერთხელ შეგვახსენებს მის მრავლისმეტყველ ბიოგრაფიულ შტრიხებს.

წიგნი მეტად სასიამოვნოდ იკითხება, უფრო მეტიც, მისი ყოველი გაშლილი ფურცელი კინო კადრების ერთობლიობას ქმნის, მთლიანად წიგნი კი მხატვრულ-დოკუმენტალისტურ ასოციაციას იწვევს. კითხულობ და ხედავ, ხედავ და გესმის, უამრავი აღფრთოვანებული მკითხველი, წარმატებული ვერდიქტი - აქ არის სწორედ მწერლის მაღალი ხელოვნება და აღიარების გასაღები.

წიგნის უცვლელი რედაქტორია პოეტი ვახტანგ ღლონტი. ხოლო ელექტრონულად აიწყო და დაკაბადონდა „ნინო რუხვიაშვილის გამომცემლობაში.“

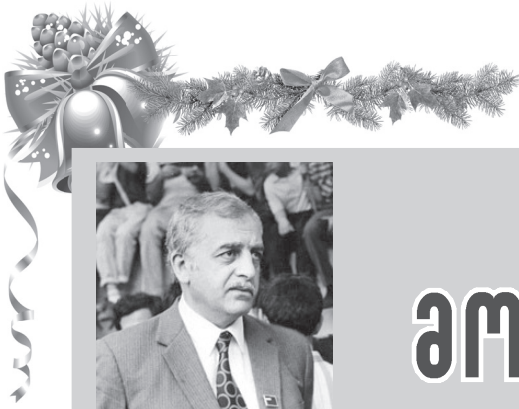
* * *

ქმდგნება ვახტანგ ღლონტს

მიწასე დადინარ,
 მიწას არ ეხები,
 სეცაში დაფრინავ მუხით,
 დროებით ეავხარ ღმერთს ჩამოშვებული
 ამ ღვთიურ მიწასე ღუხით,
 ამიტომ დადინარ დედამიწასე
 მოძვებიანი ტუხით,
 რადგან ფასი იცი შენი ზოეხიის
 ვერავინ გნახავს კუხით.
 დღეს მართალია სადღაც საჭკებთან
 მედროვე ზოეტნი უხით,
 ეველას ექვსიანი უჭირავს ხელში
 შენ კი ანადგურებ ტუხით.

გივი სისარულიძე

ერთ ლაქსიაში მოქცეული ქართული სწოზიერება

ქართული ენა ლაზარეა ყველა ენაზე უფროსი, იგი პირველი ენაა, მთავარი ენაა, ისევე როგორც ლაზარეა — იოანე იყო მთავარი მოსიქეული იესო ქრისტესი, მოწაფე, რომელი უყვარდა იესოს და რომელი იყო მისი უახლოესი სულიერი მეგობარი. იგი იყო ავავე ღრუს ქოხილი ღვთისმშობლისა, ისევე, როგორც საქართველო — ღვთისმშობლის ნილზაფოილი...

ქართველ მოდგმის ხალხების როლი ქრისტიანობის განვითარებაში?

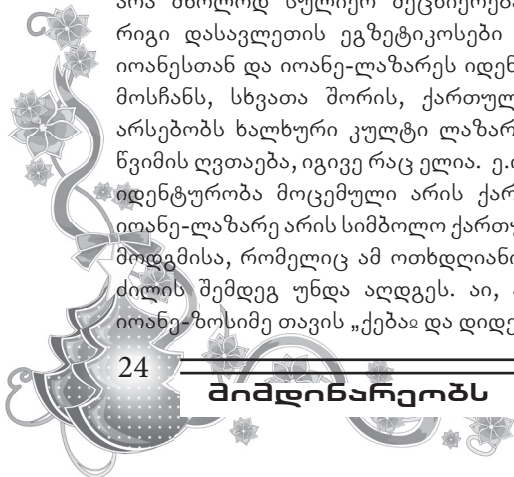
ქრისტიანობის განვითარებაში ქართველური მოდგმის ხალხები ძირითად როლს თამაშობენ. სემიტური მოდგმის ხალხებმა შეასრულეს ძირითადი როლი ქრისტიანობის შემზადებაში, ძველი აღქმის ეპოქის პერიოდში, ხოლო საკუთრივ ქრისტიანობაში, ქრისტიანობის განვითარებაში ქართველური და ინდოევროპული მოდგმის ხალხები ასრულებენ ძირითად როლს. ინდოევროპული მოდგმის ხალხებს უკავშირდება ძველი ბერძნები, როგორც მოგეხსენებათ. „ქება და დიდება“ გვეუბნება, რომ ორნი დანი, მარიამ და მართა შეიძლება შევადაროთ ნინოს და დედოფალ ელენეს. ნინო არის ქართველური მოდგმის სიმბოლო, ქართული ქრისტიანობის სიმბოლო, ხოლო ელენე არის ბერძნული ქრისტიანობის სიმბოლო და როგორც მარიამი, მოგეხსენებათ, არის მისტიური ჭვრეტის, მისტიური საიდუმლო ღვთისმეტყველების სიმბოლო, ეზოტერული ქრისტიანობის სიმბოლო, გოგმატური ქრისტიანობის სიმბოლო, რომელიც უფრო საბერძნეთში განვითარდა. ე. ი. ქართველური მოდგმის წარმომადგენლები ქრისტიანობაში უფრო მისტიკასა და საიდუმლო ღვთისმეტყველების გზას ავიტარებენ. აი, მაგალითად, დიონისე არეოპაგელი, ანუ პეტრე იბერი, ნიკოლოზ საკვირველმოქმედი, თავად წმინდა გიორგი — ესენი ქართველური მოდგმის წარმომადგენლები არიან. ამრიგად უკავშირდება ლაზარე, როგორც სიმბოლო ქართულ მოდგმას. ჩვენ ვიცით, რომ ლაზარე არის იოანე არა მხოლოდ სულიერ მეცნიერებაში, არამედ მთელი რიგი დასავლეთის ეგზეტიკოსები ლაზარეს აიგივებენ იოანესთან და იოანე-ლაზარეს იდენტიფიკაცია აშკარად მოსჩანს, სხვათა შორის, ქართულ ფოლკლორშიც კი არსებობს ხალხური კულტი ლაზარესი, რომელიც არის წვიმის ღვთაება, იგივე რაც ელია. ე.ი. ელიას და ლაზარეს იდენტურობა მოცემული არის ქართულ ფოლკლორში. იოანე-ლაზარე არის სიმბოლო ქართული ენისა, ქართული მოდგმისა, რომელიც ამ ოთხდღიანი სიკვდილისმაგვარი ძილის შემდეგ უნდა აღდგეს. აი, ამას გვაძლევს ჩვენ იოანე-ზოსიმე თავის „ქება და დიდებაში“.

კავშირი ლაზარესა და ქართულ ენას შორის
ლაზარეს აღდგინება იოანე-ზოსიმესთან ნიშნავს აღდგინებას ქართველი ერისას, ქართველური მოდგმისას, მარტო ქართველი ერისას კი არა, მთელი ქართველური მოდგმისას იმ განფენილობით, როგორც ის იყო წარმოდგენილი პრეისტორიულ ხანაში, ანუ ლაზარეს დაძინებამდე, ანუ მესამე ათასწლეულამდე. მესამე ათასწლეულში ეს მოდგმა შემცირდა, განადგურდა ინდოევროპელების მიერ და დარჩა მხოლოდ პირინეებზე, მცირე აზიაში, კავკასიაში. ხოლო აღდგომა იქნება ისევე აღორძინება ამ მოდგმისა, ისევე იმავე პოზიციას დაიბრუნებს ეს მოდგმა და ეს ერი, რომელიც მას გააჩნდა პრეისტორიულ ხანაში, ე.ი. წამყვანი მოდგმის პოზიციას, კაცობრიობის სულიერი მოძღვრის პოზიციას. აი, ეს იგულისხმება სწორედ იმაში, რომ მეორედ მოსვლის დროს ღმერთმან უნდა ამხილოს ყველა ენასა ამით ენითაო, როგორც ამბობს იოანე-ზოსიმე. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ ეს მოდგმა იქნება მთავარი მატარებელი სულიერებისა, ქრისტიანობისა და ის ამხელს დანარჩენ კაცობრიობას.

რა კავშირი პრომეთესა და ამირანს შორის.

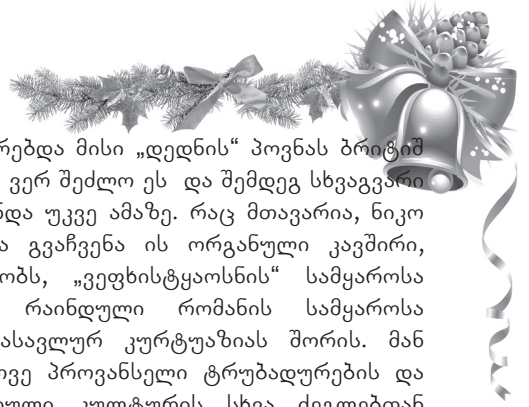
ამირანი გვიანი სახელი უნდა იყოს პრომეთესი. ჩვენ არა გვაქვს ცნობები იმის შესახებ, რომ პრეისტორიულ ხანაში პრომეთეს ამირანი ეწოდებოდა. საქართველოში ამირანი, თვითონ სახელი „ამირ“ უფრო იმ პერიოდთან არის დაკავშირებული, როდესაც უკვე სპარსული კულტურა შემოდის საქართველოში. ამირან დარეჯანისძე — „ამირ ანდარე ჯეჰან“ ნიშნავს „მბრძანებელი ქვეყნისა“, „მეუფე ქვეყნისა“, ეს სპარსული ტერმინია.

საერთოდ, ამირანზე ხალხური თქმულების ის სახე, რომელმაც ჩვენამდის მიაღწია, გვიანდელი უნდა იყოს. რეისტორიული მითი ამირანზე აისახა ქართულ ხალხურ თქმულებაში, მაგრამ სახელი შეცვლილია. სახელი ამირანი აშკარად სპარსული წარმოშობისაა და, მე მგონი, არ ასახავს ამ არსების რაობას. პრეისტორიულ ხანაში ამ არსებას, მე მგონი, ჰქონდა უფრო ძველი პროტოქართული შესატყვისი. საერთოდ, პროტოქართული შესატყვისები ჰქონდათ არამარტო ასეთ პერსონაჟებს. მაგალითად, საიდან მომდინარეობს ქართველთა ეპინომი

მეცნიერება

„კარდუ“? ეს არის მთის სახელი, რომელსაც დღეს ჰქვია არარატი. თავდაპირველად ამ მთის სახელი, კარდუ იყო ბაბილონური ღვთაება. მთებს არქიმევედ ნენ ღვთაებების სახელებს და ამ ღვთაების სახელი ერქვა მთა არარატს, რომელსაც სუმერულ ეპოქაში ნისირი ერქვა. ძველი სახელები დღეს უკვე აღარა აქვს არც ამ ტოპონიმებს, არც გმირებს და ამ არსებას, რომელსაც პრომეთეს უწოდებენ, დარწმუნებული ვარ, პრეისტორიულ ხანაში არ ერქვა ამირანი. უფრო შუასაუკუნეებშია შერქმეული.

აფხაზურ-ქართული ენების ერთობლიობა.

საერთოდ ადიღური და სხვა კავკასიური ენები, როგორც მოგეხსენებათ, იბერიულ-კავკასიური წარმოშობისაა, მათსა და ქართულ ენას შორის გენეტიკური ნათესაობა არსებობს. ეს ვერ გაუგიათ მათ და ამიტომ არის ეს ეროვნული შულღი, თორემ მათი წარმომავლობა ნამდვილად იბერიულ-კავკასიურია. ნამდვილად ასეა. რომ ჰქონდეთ მათ მეხსიერება, ცოდნა თავიანთი წარმომავლობის შესახებ, ისინი არასოდეს გააჩაღებენ ასეთ კონფლიქტებს თავის მონათესავე ერთან. საერთოდ, ჩრდილოეთ კავკასიის ხალხები გენეტიკურად მონათესავენი არიან, ასევეა მათი ენებიც. ეს არნოდდ ჩიქობავამ, ჩვენმა დიდებულმა მეცნიერმა, შესანიშნავად გამოიკვლია და ეს მისი საყვარელი ტერმინია—იბერიულ—კავკასიური ენათმეცნიერება და იბერიულ—კავკასიური ხალხები, რაც, სხვათა შორის, იმასაც გულისხმობს, რომ იბერიულ—კავკასიური არ არის ერთადერთი იბერიულ სამყაროში, არსებობს, მაგალითად, იბერიულ—პირინეული და სხვა, რომ იბერიულ—კავკასიური არის მხოლოდ ერთი მონაკვეთი იბერიული სამყაროსი და მასში ერთიანდებიან აგრეთვე ჩრდილოეთ კავკასიის ხალხები.

არსებობს თუ არა კავშირი ლაზეთსა და ლაზარეს შორის.

ამაზე ჰიპოტეტიურად შეიძლება ვთქვათ მხოლოდ, რომ ფუძით უკავშირდება; აგრეთვე ლაზარე და ლაზური, ლაპისლაზური, რომელიც ლაჟვარდს აღნიშნავს და ლაჟვარდი და ცისფერი ეს არის იოანე ლაზარეს ფერი. საერთოდ და შეიძლება ეს ყოველივე რაღაც კავშირშიც იყოს... ლაზარესადმი მიძღვნილი თამარისდროინდელი ტაძრის, ბეთანიის ფრესკებიც ხომ ცისფერ ფერებშია გადანწყვეტილი, არ შეიძლება ამას ღრმა ეზოტერული მნიშვნელობა არ ჰქონდეს.

ხეტები საქართველოში.

ხეტასთან დაკავსირებული ტოპონიმები არის საქართველოში. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ აქ, ვთქვათ, ხეტების სამშობლო იყო. იყო მიგრაციები ხალხების, იყო მათი გარკვეული მოძრაობა და ამასთან არის დაკავშირებული მრავალი ტოპონიმი. საერთოდ, ხეტები ინდოევროპელებია, ისინი არ ეკუთვნიან ქართველური წარმოშობის ხალხებს.

ნიკო მარი „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ.

ნიკო მარს ძალზე წინააღმდეგობრივი შეხედულებები ახასიათებდა „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ და საერთოდ, დიდ ადამიანებს ზოგჯერ დიდი შეცდომებიც მოსდით. ან შეცდომები დაუშვა „ვეფხისტყაოსნთან“ დაკავშირებით, მაგრამ შემდეგ თავადვე გამოასწორა ეს შეცდომები და უადრესად მნიშვნელოვანი აზრები გამოთქვა „ვეფხისტყაოსნის“ შესახებ. თავდაპირველად ის თვლიდა, რომ „ვეფხისტყაოსანი“ ნათარგმნი

წანარმოებია, აპირებდა მისი „დედნის“ პოვნას ბრიტიშ მუზეუმში, მაგრამ ვერ შეძლო ეს და შემდეგ სხვაგვარი შეხედულება ჰქონდა უკვე ამაზე. რაც მთავარია, ნიკო მარმა პირველმა გვაჩვენა ის ორგანული კავშირი, რომელიც არსებობს, „ვეფხისტყაოსნის“ სამყაროსა და დასავლური რაინდული რომანის სამყაროსა და საერთოდ, დასავლურ კურტუაზიას შორის. მან მიგვითითა აგრეთვე პროვანსელი ტრუბადურების და საერთოდ, რაინდული კულტურის სხვა ძეგლებთან „ვეფხისტყაოსნის“ მსგავსებაზე. ნიკო მარმა ძალიან ღრმად მიანიშნა ამაზე და ძალზე ღირებული ნაშრომი დაგვიტოვა — „ქალის კულტი „ვეფხისტყაოსანში“. რაც შეეხება რუსთაველის მუსულმანობის იდეას, მან ეს უარყო შემდგომ. ერთხანს ნიკო მარს ჰქონდა აზრი, თითქოს „ვეფხისტყაოსნის“ ავტორი მუსულმანი იყო, მაგრამ ეს აზრი მას იმიტომ დაეხდა, რომ ის ამ ეკუმენიზმს ვერ ხსნიდა. რუსთაველს ახასიათებს რაღაც ზე-რელიგიური ეკუმენიზმი. თითქოს და ის ყველა კულტების და ყველა რელიგიების გამაერთიანებელი არის თავის პოემაში. საერთოდ, „ვეფხისტყაოსანი“ ეს არის სინკრეტული წანარმოები, არაეკლექტური, სხვადასხვა ელემენტების უკავშიროდ შერწყმა, არამედ სინკრეტული, ეს არის ერთიანობაში მოცემა სხვადასხვაგვარი ელემენტებისა. „ვეფხისტყაოსანი“ არის ანტიური სიბრძნისა და ქრისტიანული სიბრძნის სინთეზი, ეზოტერული სიბრძნის სინთეზი, ანტიური ინიციაციის გზისა და ქრისტიანული ინიციაციის გზის ახალი სინთეზი, არის ახალი მხატვრული მითოსის ენაზე მოცემული, ასე რომ აქ მრავალ მკვლევარს ეჩვენებოდა ცალ-ცალკე, ცალ-ცალკე აღმსარებლობა, მაგრამ ეს შემდეგ არ დადასტურდა და დღეს უკვე გაბატონებული აზრია, რომ ეს არის ქრისტიანული წანარმოები, რომ ავტორი ქრისტიანია, თანაც ფართო გაგების ქრისტიანი, რომელიც ეკუმენურად აერთიანებს სხვა რელიგიების მიღწევებსაც თავის მსოფლმხედველობაში. მაგალითად, იქ არის მოცემული ასტროლოგიური, ასტროსოფიული იდეები, არის ანტიურ მისტერიათა იდეები, თვით „მზიანი ღამის“ სტროფი და სხვა. ეს ყველაფერი გვაფიქრებინებს, რომ ის ღრმად იყო ნაზიარები ანტიურ მისტერიალურ კულტურას, გვაძლევდა ამის სინთეზს თავის წანარმოებში. ნიკო მარრი თავდაპირველად ამას ვერ ხედავდა. ან მუსულმანად რუსთაველი, ვინაიდან მუსაფიც არის იქ და მუსაფზე იფიცებენ გმირები, მაგრამ ეს იმიტომ მოხდა, რომ პირობითად „ვეფხისტყაოსნის“ მოქმედება გადატანილი არის აღმოსავლურ სამყაროში, მუსულმანურ სამყაროში და იქ ცხადია მუსაფის გარდა სხვა საღვთო წიგნს ვერ ახსენებდნენ, მაგრამ ლოცვა ავთანდილისა ეს არის ქრისტიანული ლოცვა, მიუხედავად იმისა, რომ ის თითქოს მის გიდეში ლოცულობს. ასევე გმირებით, თავიანთი მოქმედებით, თავიანთი ხასიათით ქრისტიანები, ქრისტიანული სამყაროს წარმომადგენლები არიან. არაბი, ინდოელი „ვეფხისტყაოსანში“ არ ნიშნავს ეროვნებას. ეს არის სიმბოლურად. „ვეფხისტყაოსნის“ ქვეყნები საერთოდ, გეოგრაფიული სინამდვილე არ არის, ისტორიული სინამდვილე არ არის. ეს ალეგორიული გეოგრაფიაა, ალეგორიული ისტორიაა.

ზვიად გამსახურდია

ანთიგული პარსკვლავი და ჩამქრალი სისოსხლა

მეზნული სიმღერის პასრიანი

პოლიკარპე ხუბულავა

„სიმღერა მანამ ცოცხლობს, სანამ ხალხის გულში ტრიალებს“-ამბობდა უხუცესი ლოტბარი პოლიკარპე ხუბულავა. ხალხური სიმღერებით ჯერ კიდევ ბავშვობაში დაინტერესდა. 1924 წ. 4 დეკემბერს სოფ. ჯიხაშკარში დაიბადა.

მამა - ერასტო მელიტონის ძე ხუბულავა რკინიგზის მუშა იყო. ხეთა-ზუგდიდის რკინიგზის მშენებლობაზე მსახურობდა. საგულისხმოა, რომ ის თვითნასწავლი მომღერალი იყო. მან ჩამოაყალიბა 45 კაციანი ხალხური სიმღერის გუნდი, სადაც მოსახლეობა დიდი მონდომებით ენერგობოდა. ისინი იკრიბებოდნენ სახლში და მეცადინეობდნენ. ჰქონდათ რეპეტიციები ზუგდიდის დადიანების სასახლის პირველ სართულზე. ბატონ პოლიკარპეს სიმღერის ნიჭი მამისგან გამოჰყვა. და ამბობდა: „ცნობილი მომღერალი იოანე ჩომახია არჩევდა უნიკალური ხმებისა და ტემბრის ადამიანებს, და მე ყოველთვის მინდოდა მიმებაძა ამ ადამიანებისთვის“. ისინი კონცერტებს ზუგდიდში მართავდნენ.

პატარა პოლიკარპე თითქმის ყოველ კონცერტს ესწრებოდა. მისი მუსიკალური ნიჭი აღმოუჩენია ჯიხაშკარის სკოლის დირექტორს შ. სიჭინავას და მის მეუღლეს ქ. ცხონდიას. მაშინ პ. ხუბულავა მეორე კლასში ყოფილა. იგი ოცნებობდა მომღერლობაზე და ოჯახური ტრადიციაც უწყობდა ხელს. 1931 წლს ზუგდიდში ჩამოსულა გრ. კოკელაძე და ფესტივალს დასწრებია, სადაც ერასტო ხუბულავას სიმღერისა და ცეკვის ანსამბლმა უდიდესი წარმატება მოიპოვა. ერასტო ხუბულავას ავტორობით და შესრულებით ცნობილია მეგრული სიმღერა „კუნტა ბედინერა“, რომელიც შეტანილია 100 უნიკალურ ქართულ სიმღერაში.

არსებობს „კუნტა ბედინერას“ მეორე ვარიანტი, რომელიც ძმებმა ბენდელიანებმა შექმნეს.

ბატონ პოლიკარპეს ოცნება აუხდა. იგი უამრავი მეგრული სიმღერის ავტორია. თავად ქმნიდა მელიოდიებს. კალისტრატე სამუშიასთან ერთად შექმნა სიმღერა მთვარეზე — „თუთა ახალი“.

ფოლკლორი

თუთა ახალ, ახალთ - ახალი,
 ახალ თუთა გამახარა.
 ცაში კარი სი გომინჯი
 სი ჯვეში დო მა ახალი.
 ახალ თუთა გამახარა,
 საუროფოთ სი გეგლეჩინ
 მა ირ მორთას გუმაახალი.

პ. ხუბულავამ 1948 - 1950 წლებში სოფ. ჯიხაშკარში შექმნა ფოლკლორული ანსამბლი სადაც გაერთიანებული იყო სამოცდაათამდე წევრი, მათ შორის 18 მეჩონგურე. ცნობილი მომღერლები იყვნენ ძმები ბენდელიანები, შენგელიები, ზარანდიები და სხვები.

პ. ხუბულავა სამეგრელოს სხვადასხვა რაიონში მოღვაწეობდა. ცნობილია მის მიერ შესრულებული „არამი დო შაროქა“, რომელიც პირველად შესრულდა ჯიხაშკარში, შემდეგ კი ზუგდიდში.

ცნობილმა მეჩონგურემ იოანე სიჭინავამ სიკვდილის წინ ბატონ პოლიკარპეს გადასცა სურათები და სიმღერების ალბომი. როგორც პ. ხუბულავა ამბობდა; ი.სიჭინავას მისთვის უთხოვია გადაერჩინა მეგრული ფოლკლორი და ამით მის მიერ წამოწყებული საქმე გაეგრძელებინა.

პ. ხუბულავას რეპერტუარში იყო უნიკალური მეგრული სიმღერები: „თუთა ახალი“, „ზესკვი უჩა“, „სატრფილო“, „აი პირი გაშლილ ვარდი“, „მაყალფი წიმი იბდათ“, „ვახტანგური“, „მაგნოლია“, ცნობილი აგრეთვე საოხუნჯო სიმღერები და სხვა.

პ. ხუბულავას ანსამბლმა ოდოიამ წარმატებით მოიარა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანა.

პ. ხუბულავა ამბობდა: „სოფ. ჯიხაშკარში ხდებოდა „ჯარალუა“ — თავშეყრა, სადაც იმართებოდა ცეკვები, დოლი, თუ ვინმე შეყვარებული იყო, აქ

ხვდებოდნენ ერთმანეთს, მაჭანკლები თავიანთ საქმეს აკეთებდნენ და ყველაფერი ქორწილით მთავრდებოდა. ძირითადად იკრიბებოდნენ ჯიხასთან და ფალაზონთან. თამაშობდნენ ლელო ბურთს, ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ, ვინც ჭანისწყალს გასცდებოდა გამარჯვებულიც ის იყო. გასული საუკუნის 70-80-იან წწ. იმართებოდა ისინდი, დოლი, მოსახლეობა ზეიმობდა. სამწუხაროა, რომ დღეს მიივიწყეს ეს ტრადიცია“.

პ. ხუბულავა გულისტკივილით აღნიშნავდა იმ ფაქტს, რომ საზოგადოება უმეტესად დაინტერესებულია თანამედროვე მუსიკით და მეგრულ სიმღერებს მსმენელი არ ჰყავს. არადა მეგრული ფოლკლორი შეიძლება დაიკარგოს, მას მოვლა და გაფრთხილება სჭირდება.

ამჟამად, ჯიხაშკარში ფუნქციონირებს მხოლოდ ქართული ხალხური ცეკვის ანსამბლი.

ლოტბარი 90 წლის ასაკში გარდაიცვალა. ღირსების ორდენოსანი, კოლორიტი, იშვიათი

ფოლკლორი

სმენისა და საშემსრულებლო მანერის პატრონი, სუფთა ინტონაციითა და იმპროვიზაციის ამოუწურავი შესაძლებლობებით აღსავსე უხუცესი სიკვდილის ბოლომდე აქტიურ შემოქმედებით წვაში იყო. „უკვე 90 წლის ვარ, ჯერ-ჯერობით მაქვს ენერჯია, ძალა, მაგრამ მაინც ვდარდობ, რა იქნება ჩემს მერე, ზუგდიდში ოთხი კაცი მეგულება, ვინც ჩემს საქმეს გააგრძელებს,“ - სწუხდა ბატონი პოლიკარპე.

იქ დაამუშავა. ამიტომ ხანდახან ამბობენ, პოლიკარპემ მეგრული სიმღერა გააგურულაო, რაზეც თავად ლოტბარი პასუხობდა;

„ეს არ არის მართალი, მეგრულს მეგრულად ვმღერი, გურულს გურულად, ყველა სიმღერას თავის საშემსრულებლო მანერა სჭირდება“.

პოლიკარპე ასაკის მიუხედავად სიცოცხლის ბოლომდე აქტიურად მოღვაწეობდა, იგი ზუგდიდში სამი ანსამბლის ლოტბარი იყო. უყვარდა ზუგდიდს, სამეგრელოს და სულიად საქართველოს.

იგი ქართული ფოლკლორის დიდი ტკივილი და დანაკლისია.

„მეგრული სიმღერის პატრიარქი, ფოლკლორის მამა“, - აი ასე ამკობდნენ მას თანამედროვენი. მისებრ დამსახურების ლოტბარი ქართულ ფოლკლორში იშვიათად მოიძებნებაო, — ამბობდა ანზორ ერქომაიშვილი.

ახლახანს ქ. ზუგდიდში პოლიკარპე ხუბულავას ვარსკვლავი გაიხსნა. სამწუხაროა, რომ ვარსკვლავი აინთო და სიცოცხლე ჩაქრა, მაგრამ ალბათ ეს იყო უფლის ნება. ნათელში ამყოფოს უფალმა ბატონი პოლიკარპეს სული.

ნინო რახვიაშვილი

ადესიდი კაღმის ნაკვადევზე

ციალა მარჯანიშვილის ახალი წიგნი

„წიგნში ასახული მასალები ადებულია ცხოვრებისეული უტყუარი ფაქტებიდან, თუ ვინმეს აქვს პრეტენზია, მკითხოს და ვუპასუხებ“... ასეთ წინასიტყვაობას უკეთებს თავის მერვე გამოცემას ქალბატონი ციალა მარჯანიშვილი, რომელიც შეუიარაღებელი თვალით ხედავს და აღიქვამს დღევანდელობას, აფასებს წარსულს, გამოთქვამს აზრს ქვეყნის პოლიტიკური კურსის შესახებ, აფასებს ფაქტებს, მოვლენებს, პოლიტიკოსების ხედვასა და ქმედებებს.

ავტორი თამამი და პირუთვნელია. თავის აზრს შეუფარავად გადმოსცემს და ალბათ საამისოდ ცხენიც შეკაზმული ჰყავს. აკი თავიდანვე ამბობს, მკითხეთ და გიპასუხებთო. მის ახალ გამოცემას სახელწოდება „მოლოდინი“ სწორედ შინაარსიდან გამომდინარე დაარქვა, - მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური ფონი, საზოგადოების დეგრადაცია, უყურადღებობა და ხალხის აბუჩად აგდება, —

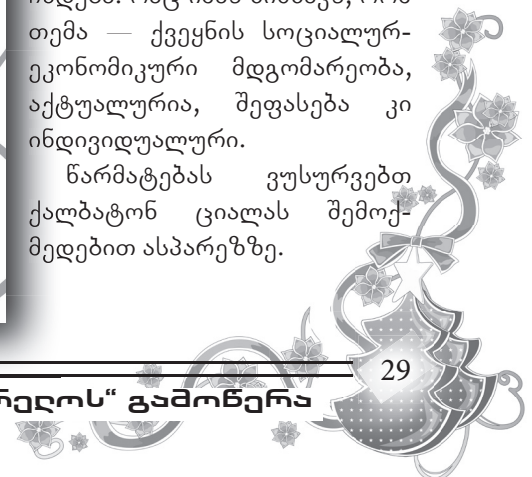
ეს ის თემებია, რასაც წიგნში ამოიკითხავთ. როგორც თავად ამბობს, კალამს სიმართლის ქარცეცხლში აქტიურად ბრძოლისთვის ლესავს, ალესილი კალმის ნაკვალევი კი სწორედ ამ გამოცემაშია თავმოყრილი.

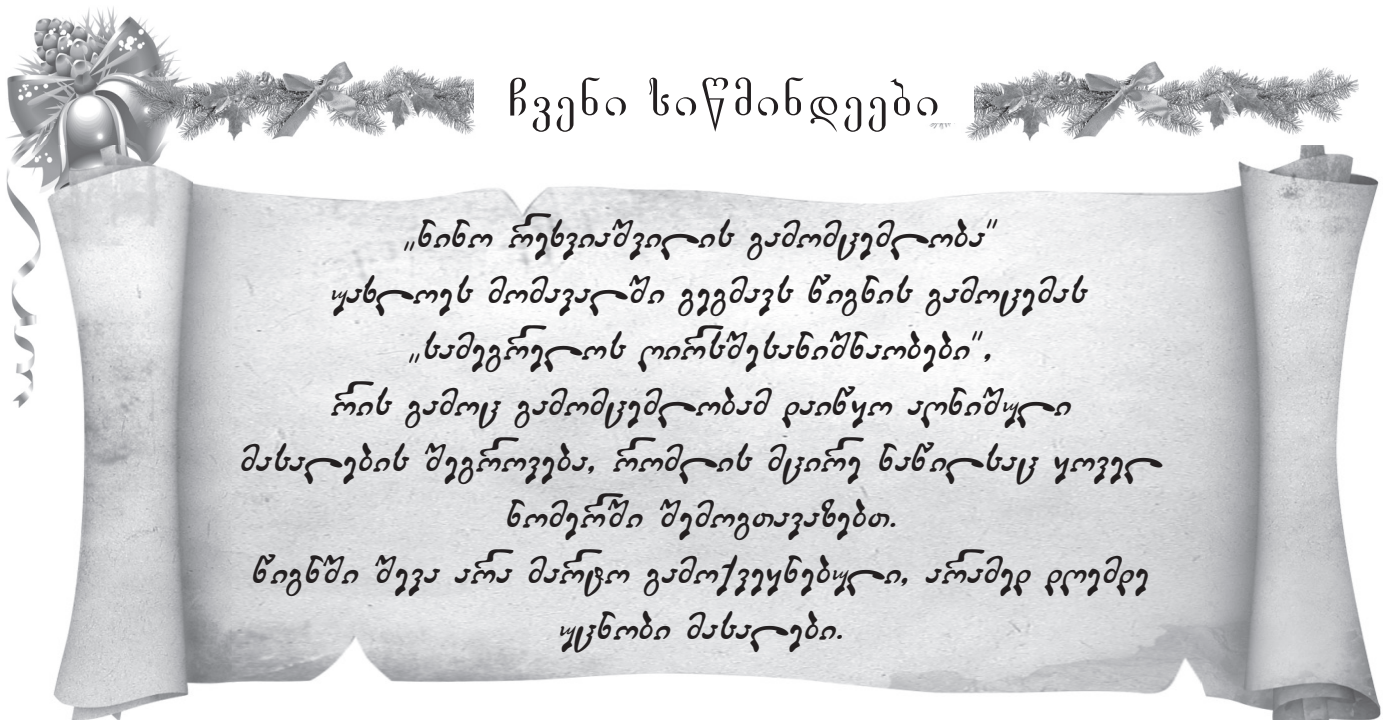
წიგნის რედაქტორია შ. პირველი. აღსანიშნავია, რომ

თემატიკა აქტუალურია, ხოლო მიდგომა და ანალიზი კი სუბიექტური, ავტორისეული, რომლის განსჯა მხოლოდ მისი ნაკითხვის შემდეგ შეგიძლიათ. ეს არის ფაქტები, რაც მსჯელობის საგნად შეიძლება იქცეს. რის გამოც შესაძლოა ავტორის აზრი არ ემთხვეოდეს რედაქტორის აზრს, მაგრამ თუ არსებობს პროტესტი, მისი გამოხატვის აუცილებელი საშუალება დემოკრატიაა, რაზეც დღეს ნამდვილად გვაქვს პრეტენზია.

მაშ, ასე, მოიკითხეთ და გაეცანით წიგნს „მოლოდინი“, ალბათ ბევრ თანამოაზრეს შეიძენს ავტორი, ბევრიც განსხვავებული აზრის აღმოჩნდება. რაც იმას ნიშნავს, რომ თემა — ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა, აქტუალურია, შეფასება კი ინდივიდუალური.

წარმატებას ვუსურვებთ ქალბატონ ციალას შემოქმედებით ასპარეზზე.

„ნინო რესუიაშვილის გამოცემლობა“
ყაბლოეს მომავალში გეგმავს წიგნის გამოცემას
„სამეგრელოს ღირსშესანიშნაობები“,
რის გამოც გამოცემლობამ დაიწყო აღნიშნული
მასალების შეგროვება, რომლის მკითხველსაც ყოველ
ნომერში შემოგთავაზებთ.
წიგნში შევა აწარმოოთ გამოქვეყნებული, არამერე დღემდე
ყუნობი მასალები.

რეზინის ავტორია რაჟით კიკოლაშვილი

ილორის წმ. გიორგის ხატი

ზუგდიდის სახელმწიფო ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ მუზეუმში ინახება „ილორის წმ. გიორგის“ კარედი ხატი, რომელიც XVI საუკუნეშია შესრულებული. კარედის ზომებია: 42X30 სმ, დახურული სახით კი 30X21 სმ. კარედი მთლიანად ვერცხლითაა მოჭედილი, ზემოდან კი მოოქრულია. მთავარი ხატი წმ. გიორგის გამოსახულებით ჩასვენებულია „კუბოში“, რომელსაც ორი კარი აქვს. კარებების შიდა მხარეს წარმოდგენილია „ხარების“ სცენა, გარეთა მხარეს კი წმინდა მეომართა გამოსახულებებია — მარცხნივ წმ. დიმიტრი, მარჯვნივ წმ. თევდორე. მთავარი გამოსახულების, წმ. გიორგის ფეხებთან გამოსახულია ხარი და მის მოპირდაპირე მხარეს

კი ქტიტორი, ხატის შემწირველი, ცაიშელ-ბედიელი მიტროპოლიტი, კვირილე ჟვანიძე, რომელიც „ვედრების“ პოზაშია. კარედზე ორი წარწერაა, საიდანაც ვგებულობთ მისი დამკვეთის ვინაობას: „ცაიშელ-ბედიელ მიტროპოლიტი კვირილე ჟვანიძე, რომელმან ინება შემკობა ხატისა ამის“. ხატი მოჭედილია 1572-1582 წლებში, როდესაც მთავრობდა გიორგი III დადიანი, იგი კარედის კარების ზურგის წარწერაშია მოხსენიებული. კარედი ხატი თავისი შინაარსით განსაკუთრებულ ყურადღებას იქცევს. აქ წარმოდგენილი წმ. გიორგი და სასწაულმოქმედი ხარის თემა ქართული სინამდვილიდანაა აღებული. წმ. გიორგის სახელობის დღეს ილორში იმართებოდა დღესასწაული, სადაც ჰკლავდნენ ხარს და მის ნაწილებს ხალხს ურიგებდნენ, როგორც რელიქვიებს. „ხარის“ სახე ორიგინალური თემაა ქრისტიანულ ხელოვნებაში, იგი საქართველოს გარეთ არსად არ გვხვდება.

**მარტვილის თორმეტი
დღესასწაულის ხატი**

მარტვილის მონასტერმა შემოგვინახა ხატი რომელიც ბიზანტიური ხელოვნების ერთ-ერთი საინტერესო ნიმუშია. ხატი ვერცხლისაა, მოოქრული, მისი ზომებია: 112X85 სმ. იგი შეიცავს კიდევ ორ ქრონოლოგიურ ფენას: ჩასადგმელი ხატი (40X25 სმ) იესეს გვარტომობის ხე, რომელიც 1784 წელსაა გაკეთებული. ცენტრალურ ნაწილში გამოსახული ღვთისმშობელი ყრმით X-XI საუკუნეებში უნდა იყოს შესრულებული. სცენები თორმეტი დღესასწაულიდან მოჭედლია 1644 წელს ჭყონდიდელი მიტროპოლიტის ევდემონ აფაქიძის შეკვეთით, ხატის ჩარჩოზე წარმოდგენილია 22 ფიგურიანი გამოსახულება — მოციქულები, მთავარანგელოზები. ზედა ნაწილში წარმოდგენილია შვიდფიგურიანი „ვედრების“ კომპოზიცია (ქრისტე, ღვთისმშობელი, იოანე ნათლისმცემელი, მის უკან ელისაბედი და ანგელოზი, ღვთისმშობლის უკან კი ანა და იოაკიმე). ხატის ქვემოთ ვრცელი წარწერაა.

**ცაიხის
ღვთისმშობლის ხატი.**

გვიანი პერიოდის ქართული ოქრომჭედლობის ერთ-ერთ საინტერესო ნიმუშს წარმოადგენს ღვთისმშობლის (ოდიგეტრია) ხატი ცაიშიდან. ხატი ვერცხლისაა მოოქრული, მისი ზომებია: 110X75 სმ. ღვთისმშობელი წარმოდგენილია ფეხზე მდგომი მთლიანი ტანით, ყრმა იესოთი ხელში, მის გვერდით გამოსახულია ხატის შემწირველი აფხაზეთის კათალიკოსი, ცაიშელ-ჯუმათელ-ხოხელი მთავარეპისკოპოსი მალაქია გურიელი. წარწერაში მოხსენიებულია ოქრომჭედელი ფარემუზ ელბეგიძე. ხატი შესრულებულია 1619-1622 წლებში. ჩარჩო ორნამენტირებულია. ქვემოთ წარწერებია, დანარჩენ სამ კიდებზე კი მოციქულთა და წმინდანთა ნახევარფიგურებია გამოსახული, სულ 15 ფიგურა.

სოვის ღვთისმშობლის ხატი

საქართველოს ხელოვნების სახელმწიფო მუზეუმში დაცულია X საუკუნეში შესრულებული ხობის ღვთისმშობლის ხატი, მისი ზომებია: 55X43 სმ. იგი ვერცხლისაა, მოოქრული, შესრულებულია ტიხრული მინანქრით, მორთულია ძვირფასი თვლებით. ფერწერულად შესრულებული ღვთისმშობლის პირისახე გვიანდელია. ხატის ჩარჩოზე მოთავსებულია ტიხრული მინანქრით შესრულებული მედალიონები, ზედა ნაწილში წარმოდგენილია „ვედრება“ (მაცხოვარი, ღვთისმშობელი, იოანე ნათლისმცემელი). ქვედა და გვერდითა ნაწილებში გამოსახულნი არიან: მათე, მარკოზი, ლუკა, პეტრე, პავლე, ანდრია და გრიგოლ ღვთისმეტყველი. მედალიონის შესრულების ტექნიკა ქართული ხელოვნების ტრადიციებს ემყარება. ხატის ზურგზე მოთავსებულია წარწერა, რომლის თანახმად მედალიონები შეწირულია ხატისთვის ერისთავთ-ერისთავისა და მანდატურთ უხუცესის ბედან დადიანის და დიოფალ-დიოფალის ხავაშაკის მიერ. მეორე წარწერაში, ხატის ქვემოთ, მოხსენიებულია ლეონ მეფე (957-967).

ნიკო ლორთქიფანიძე

„იქ, სადღაც შორს ბეთლემში, ცხრამეტი საუკუნის წინათ, ცა მოჭადილ ღამეს მღვიმეში დაიბადა იესო, კი ქალწულის მარიამისა, მაშვრალთა იმედი და ნუბეში, ტანჯვის შეამასუბუქებელი, სიკვდილთა სიკვდილის დამთრბუნველი...“

საშობაო მინიატურები

სარაცელაჲ

—ნუ გეშინია, შვილო, ექიმმა თქვა: ყველაფერი აჭამეთ, რაც კი მოისურვოსო. პირში მაინც გამოივლე შაქრის ყინული... ტკბილია...

გიაგება. აი ამ ანგელოზის ქანდაკებას მოკიდე ხელი... მთელ ქალაქში ერთი იყო და შენ მოგიტანე. ნუ გეშინია, შვილო, დამშვიდდი. აი ასე, ასე ამოისუნთქე... გაგივილის. ახლა უმწვერვალესი ნუთია ავადმყოფობისა, აი, დაგიკლებს სიცხე...

ბავშვის პატარა ხელებს მოხვდა ცივი მარ-მარილოს ქანდაკება: იამა, გახურებულ მკერდზე მიიკრა და გაყურდა ბავშვი. დედა კი ნელა უსვამდა ხელს ოფლიანს შუბლზე, უსწორებდა გაჩეჩილ თმას. მერმე ჩაიკეცა და მიითვლიდა.

აგონდება ქალს პირველი ამბორი — განა ეს გარდამქნა არ იყო.

აგონდება ქალს როგორ დაიძრა სხეულში ახალი ადამიანი.

აგონდება ქალს, როგორ ტანჯვითა შორის ქვეყნად იშვა მისი ბიჭი, ახლა კი ბავშვს ამ შობის ღამეს, როგორ წაართმევს ღმერთი?!

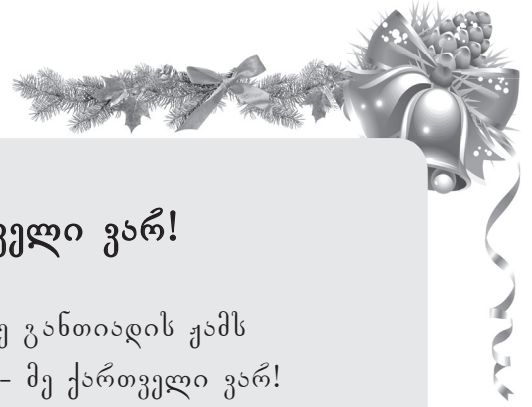
ბავშვს კი გულში მაგრა ჩაუკრავს ანგელოზის ქანდაკება, სუნთქვა უსუსტდება და ნელ-ნელა ახალ ცხოვრებას იწყებს.

საქართველო იყიდება

იყიდება საქართველო, მინდორ-ველით, მთა-გორით, ტყით, ვენახით, სათესით; წარსულის ისტორიით, მომავალი სვე-ბედით, მშვენიერის ენით, ნაქარგი ფარჩა—ხავერდით; ვაჟკაცური ხასიათით, სტუმართ-მოყვარეობით; დიდებულის სანახაობით, წმინდა ჰაერით; ნაამაგვევი სახლით და კარით; ჩუქურთმიანი მონასტრებით და ეკლესიებით; მოკაშკაშებული ცით; ერთი, ბერთი; თვალწარმტაც ბანოვანთა გუნდებით; გონებაგახსნილი ვაჟებით; მალხაზი ბავშვებით; ვერცხლისფერ თმით შემოსილ პატივსადებ მოხუცებით; იყიდება საქართველო დედითა და მამით, შვილით და ძირით, ძმით, დით, ცოლით და ნათესავ-მოყვრებით.

ყიდის ყველა: ქუჩაში და სახლში, თეატრში და სასამართლოში, სასწავლებელში, სატუსალოში, ეტლში, მატარებელში, დილით და ღამით, სიცხეში და სიცივეში, დარში და ავდარში.

იყიდება ერთიანად: შავი ზღვიდან კასპის ზღვამდე და ოსეთიდან სპარსეთამდე. იყიდება ნაწილ-ნაწილ: კახეთი და იმერეთი სვანეთი და სამეგრელო, გურია და ლეჩხუმი, რაჭა და ჯავახეთი. იყიდება პატარ-პატარა ნაჭრებით, ვისაც რამდენი

სურს და როგორც უნდა: ნისიათი უფასოდ, ნაღდად, დროებით და სამუდამოდ; ბანკის საშუალებით და ჩვენის დახმარებით.

იყიდეთ ბარემ მთლად, განენეთ და გაგლიჯეთ, რასაც საქართველო ერქვა და რაც დღეს ოხრადდარჩენილი აძლებს ყორნებს და გულს უკლავს უძლურ ჭირისუფალს!

ბრმა თერძი

ხელის ფათურით მონახა ლევანა თერძმა კარების გასაღები, შეჩერდა, რაღაც გადანყვიტა და კარები გააღო. სუფთა ცივმა ქუჩის ჰაერმა, თითქოს შიშით დაიხია უკან და გზა მისცა შმორის და ოფლის სუნით გამსჭვალულ ოთახის ჰაერს.

—ქალო, გზა გამიკვლიე, ვერას ვხედავ!...

—ჩუუ!..—იმავე წამს უპასუხა ვილაცამაც, —მოიტა ხელი აბა, ფეხაკრებით. ბავშვები, როგორც იქნა, დავაძინე, — ფურჩუნით ეუბნებოდა დამხდომი, — ეცადე, ლოგინის კედელზე მოეთავსო, ბავშვები კედლისკენ დავანვინე.

—სუფრასთან მიმიყვანე. რომ გაიღვიძონ, რაღა ვქნათ, არაფერი მომიტანია, ქალო!

—რატომ? —ყრუდ ჩაეკითხა ქალი.

—რატომ? რატომ? რატომ და თვალი აღარ ჭრის; ჩემი გავლებული გვირისტი სულ დასარღვევი გაუხდათ. დუგმები უკულმა დავაკერე. გამლანძღეს, გამათრიეს და ისე გამომიშვეს...სამართლიანადაც. რათ ჩავიდგი შენს ცოდვაში ფეხი. რათ მოვიკიდე მისუსტებულ ზურგზე სამი ადამიანის სვე-ბედი. მთლად დავბრმავდებოდე მაინც... თავშესაფარში მიმიღებენ...

—არაფერია კაცო, ნუ გმობ ღმერთს...

—არ ვგმობ, პირიქით, თაყვანსა ვცემ მის კანონს... ღირსი ვარ, მე ყველაფრის ღირსი ვარ, მაგრამ თქვენ... თქვენ?! ხვალ ძაღლებიც კი ხორციით გაძლებიან: ზოგს გადაუგდებენ, ზოგიც მოიტაცებს...თქვენ კი? ანაცრელი მჭადი მაინც გქონდესთ.

—დედა, მოვიდამამა? — კნავისმისუსტებული ხმით ბავშვი...

ბრმა თერძის ავადმყოფ თვალებს სწვავს ცრემლები...

იქ, სადღაც შორს, ბეთლემში, ცხრამეტი საუკუნის წინათ, ცა მოჭედილ ღამეს დაიბადა იესო, ძე ქალწულის მარიამისა, მამურალთა იმედი და ნუგეში, ტანჯვის შემამსუბუქებელი, სიკვდილითა სიკვდილისა დამთრგუნველი...

მე ქართველი ვარ!

დღეს დავიბადე ვანთიადის ქაშს და უკვე ვიცი - მე ქართველი ვარ! უმაღლესი შევიგრძენ მშობლის ამბორით. დედის რძის ძალით - მე ქართველი ვარ!

უტკბესი „ნანას მოსმენისთანვე. გულში იელვა - მე ქართველი ვარ! დედის ცრემლიან სინარულს ვუმზერ და მინარია - მე ქართველი ვარ!

აღგეთელ ლეკვთა სისხლი მიეივის. მტერს ეშინოდეს - მე ქართველი ვარ! რუსთველი, ვაჟა, ილია გამზრდის. ზვიადის მოდგმის, მე ქართველი ვარ!

გორგასალიც ვარ და - ფარსმან ქველიც. იცოდეს ეველამ - მე ქართველი ვარ! ოპიზარი ვარ, არსაკიძე ვარ, ხმამაღლა ვამბობ - მე ქართველი ვარ!

მაცხოვარის გზით, გოლგოთას ავალ, ჩემი ვალია - მე ქართველი ვარ! ბილწო არ შავუკერი, ურიცხვი ზავითა, არ მეკადრება - მე ქართველი ვარ!

შატელიონთა მეცისოვნე ვარ. რჯულს ვერ შევიცვლი - მე ქართველი ვარ! ენას და მამულს თავსაც შევწირავ, დიდება უფალს, რომ ქართველი ვარ!..

ვიორგი გიგაური.
სულთმოფენობა,
თბილისის 8, 2014 წ.

საქართველოში მედიკოსები

ვიცი, დარწმუნებული ვარ, 1914 წელი თუ ბევრს სხვა ვაებას (ესეც კი საეჭვოა) ამაცილებს თავიდან იმდენად სამართლიანი, ნამუსიანი გამოდგება, — ერთს ვერ შეიძლებს, იცით რას? რა ეწოდება იმ ერთს? ვითომ არ იცნობთ? როგორ არ იცნობთ, ცხვირწინ გიძეთ, ნამეტნავად თუ ცოლ-შვილი გყავთ, — ორი სამი გასათხოვარი ქალი, უეჭველად გეცნობებათ, იქნება ხორცსაც გაგლეჯინებთ თავის კბილით, მაგრამ ვერაფერი გითქვამს სანინალმდეგო; დაგდგომიათ თავზე ჯალათად და შენც ძალაუნებურად მიგიშვერია თავი და ეუბნები: „ჰა, ხმალი შენი, კისერი ჩემი!“ რას იზამ: ისეთი ძლევამოსილებითაა შეიარაღებული, ხმას ვერ იღებ მის წინააღმდეგ. ნუთუ ხმის ამოღება წინააღმდეგ დაღამებისა — ნუ დაჰლამდებიო — ჰნიშნავს რასმე? რას უნდა ჰნიშნავდეს როცა, რაც უნდა იყვირო, იჯავრო, თუნდა მთელი ხმელეთის მეფეებიც მიიშველიო თავიანთ ჯარ-ზარბაზნებით, მაინც ვერაფერს გაჰბეჭდები, მაინც დაღამდება. მაინც.

რა არს სახელი მისი? თქვენ ვინ იცის რა გგონიათ?! — სახელი მისი არის მოდა.

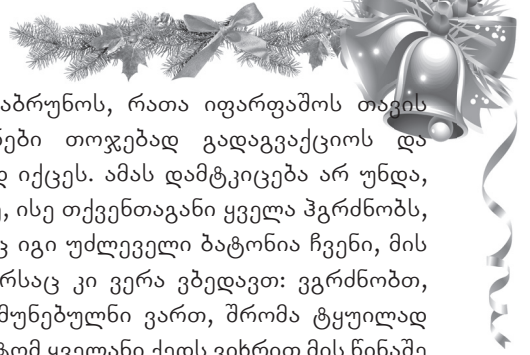
დიად, მოდა, და საკვირველი ის არი — დაღამება-გათენების კანონი მსოფლიო ბუნებისაგან ცის

პლანეტა და ჩვენი პლანეტის ერთმანეთთან შეთანხმება-შეკავშირებაზე დაფუძნებული, მთელი ჩვენი პლანეტის სიცოცხლესთან არის შესისხლხორცებული. ხოლო ეს რაღაც მოდაა, იმას არც ცაში აქვს ალაგი, ე. ი. არც ცისა და მის პლანეტა სიცოცხლისათვის არის საჭირო, არც დედამიწისათვის არ არის, ეს რაღაც მოდაა, აუცილებელი შედეგი ცისა და დედამიწის ურთიერთობისა, მაგრამ მაგარი ის არი, მეტიჩარა მოვლენა გაჩნდა ადამიანის დაავადებულ, გახრწნილ ოცნებაში, როგორც მღილი, მატლი, გაუჩინა ოცნებას ქავილი, მოწამლა ჰაერი და გააფართოვა თვისი მფლობელობა, მოძღვრება ქვეყანათა ზედა.

მოდა განზე ეწევა თავის სამფლობელოს სამზღვრებს და ჰლამობს თვისი ბატონობა დედამიწიდან ცაში გადაიტანოს. რა უნდა მოხდეს მაშინ? თქვენს მტერს და ავის მენდომეს, რაც მოხდება, ხოლო ჩვენ გვაშოროს! მე ვგრძნობ, რაც უნდა მოხდეს. აი რა: აღმოსავლეთს დასავლეთად მოაქცევს, დასავლეთს — აღმოსავლეთად; მზეს ურჩევს, მზე რომ არ მოეკიდოს — ერთ ორ საათს ამოვიდეს მხოლოდ, ცოტა ხანს უნათოს დედამიწას, შემდეგ მხარეთქობზე წამოწვეს და დაიძინოს. როგორ გგონიათ, ვითომ

ხმა ღაღადისა

არა?.. რატომ, მაშ რის მოდაა, თუ ამისთანა რამეები არ ურჩია თავის ხელქვეითებს?!

ეს კიდევ არაფერი. შეიძლება მზეს მოდამ ისიც ურჩიოს აიღოს მზეობაზე ხელი და გარდიქნეს კოხტა, კოპნია ქალად, ტუჩმოპრუნულ, კაბააპრუნულ „ბარიშნად“, სახე ფერუმარილით გაიგლისოს და სულ რუსულად იტიკტიკოს, ქართულად სიტყვა არ წამოსცდეს და ამის გამო არ იქმნეს მოდის მიერ წყეულშეჩვენებული მთვარეს შეიძლება ურჩიოს, რადგან ქალაქები სულ ელექტრონით არის განათებული ღამღამობით და მისი სინათლე არ არის საჭირო, დასტოვოს ხელობა თავისი ღამის გუშაგისა, ღამით მანათობელისა, წავიდეს და მარეხის ჯოგებს მოუაროს, იმათ აძოვოს. ისინი მწყსოს.

ვარსკვლავებს შეიძლება უბრძანოს მოჰშორდნენ ცასა, კლუბში წავიდნენ ბანქოს სათამაშოდ და სხვადასხვა.

ღმერთმა დაიფაროს, მოდა იქამდის გაძლიერდეს, ცაშიც იბატონოს. ქვეყანაზე ბატონობა არ ეყოფა მამაცხოვნებულს, ახლა ცაზე არ გაგვიბატონდეს!.. დაილოცა უფლის ძალი და სამართალი, გზა შეუკრა ცაში ასასვლელად, თორემ თქვენს მტერს, რაც ჩვენ დღე დაგვადგებოდა, იქნება რაც ბატონები გვადგია თავზე, იმათი ოინები დაგვიწყომოდა, მოდას ციდან ისეთი დღე დაეყენა ჩვენთვის.

ეს არ გვეყოფა ვაებად, რაც იმისაგან ვაებაში ვართ ჩაცვივნილი იმ ძალისა გამო, რაც მას დღეს ხელთ უპყრია, ახლა სხვა ძალაც არ მიუმატოს და მითი გაათასკეცდეს ჩვენი ტანჯვა-წვალება?!

მე კი ჩემი დამემართა და თქვენი არ ვიცი.

უნდა მოდაზე ასდგე და დასჯდეო, მოდაზე უნდა გაიცინო, მოდაზე დაახველო, მოდაზე ჰსვამდე, სჭამდე მოდაზე უნდა გამოიყურებოდე, მოდაზე უნდა მიხვიდე ნაცნობ-მეგობართან, მოდაზე წამოხვიდე; როცა ღალატი სწადიან ცოლს ქმარისა, ხოლო ქმარს — ცოლისა, არაფერია, თუ ეს მოხდება ისე, როგორც მოდა მოითხოვს.

როცა გინდა მოატყუილო ამხანაგი, მეგობარი, გეპატიება, უკეთუ მოიქცევი თანახმად მოდისა. ჩაცმა-დახურვა მოდაზე წყალსა და ღვარსაც ნაუღია.

ეს რაღა უბედურებაა, აზროვნება, შემოქმედობა მოდას ემორჩილებოდეს? მოდა როცა შავს თეთრად აღიარებს, შენც შენი აზროვნება ისე უნდა მოაწყო, შავს შავი არ უწოდო, არამედ თეთრად გაასალო საზოგადოებაში. რა თქმა უნდა, მოდა ამასთანავე იმასაც გავალებს, თეთრი ბაზარზე შავად გამოჰფინეო. პოეტებიც კი, ჰყურობთ, პოეტები უნდა მოდაზე მღეროდნენ და პოეტობდნენ. ჰხედავთ საქმე სადამდის მიდის: კაცი რაზედაც აშენებულა, უნდა იმაზე ერთს წამში დაიფუშოსო ეს მაგალი იქამდის გათამაშდა, ადამიანის ტვინისა და გრძნობის მმართველად ჰსურს დადგეს; თავის გემოვნებაზე უნდა მოაწყოს, მთელი საზოგადოების აზროვნება

გულდაღმა გადააბრუნოს, რათა იფარფაშოს თავის ნებაზე, ადამიანები თოჯებად გადაგვაქციოს და თავად ადამიანად იქცეს. ამას დამტკიცება არ უნდა, ამას, როგორც მე, ისე თქვენთაგანი ყველა ჰგრძნობს, მაგრამ რადგანაც იგი უძლეველი ბატონია ჩვენი, მის შემუსვრაზე ფიქრსაც კი ვერა ვბედავთ: ვგრძნობთ, გვემინიან, დარწმუნებულნი ვართ, შრომა ტყუილად ჩაგვივლის და მიტომ ყველანი ქედს ვიხრით მის წინაშე და ამიტომ ვეძლევი ფიქრებს და თანა ვნატრობ: ნეტა ამ 1914 წელს არ მოიტანს მოდა, — ქართველი იქცეს ქართველად; იგრძნოს და იცნოს თავისი თავი, არ ეშინოდეს თავის ვინაობისა; იცნოს თავისი მტრები, რომელნიც „მრავალ არიან, უფალო, და უნდათ წარიტაცონ შენნი ცხოვარნი“. ნეტა ვერ შეიგნებს ქართველობა იმ ანბანურ ჭეშმარიტებას, რომ მტერს ქართველებისთვის კარგი არ უნდა, შეაგნებინოს აგრედვე ის ჭეშმარიტება, გარეული ათასწილად ადვილი დასამარცხებელია შინაურს მტერზე, ყველაზე საშიში შინაური მტერია, რადგან ძველადგანვე თქმულა: „ციხე შიგნიდანა ტყდებო“.

მოდავ, თუ გნამ, ღმერთი, შეაყვარე ქართველებს საქართველო, რადგან ამ უკანასკნელს, კარგად უწყი, არაფერი დაუშავებია იმათთან და ესენი კი აბა რაღა გითხრა

მოდავ, შენი შვილების ღვინასა, შეაყვარე ჩვენს ქალებს ქართული ენა და ქართული ლაპარაკი.

მოდავ, აგრემც ღმერთი სულ მუდამ კეთილ საქმეს გაკეთებინებს და ბოროტს აგაშორებს, აფიქრებინე ჩვენს მემამულეებს, თავიანთ მამულ-დედულს ვიგინდა ვიზე არა ჰყიდდენ, არა სცრცვიდნენ თავის მშობელ დედას, არა ჰხდიდნენ ტანიდან სამოსელს და ტიტლიკანას არ უშვებდნენ თავის შესარცხვენად, დედის სასიკვდილოდ, ხოლო თავის სულის წასაწყმედად.

მე რო ამას ვთხოვდი, მოდა თავს იქნევდა და ხელებს აქეთ-იქით ასაესავებდა, „არა, არაო!“ მეუბნებოდა.

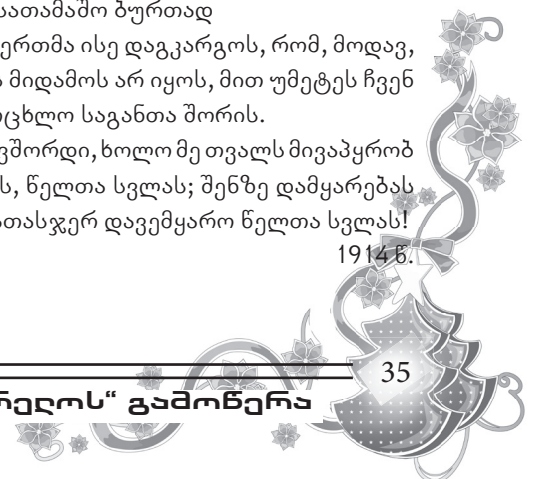
ნახეთ სიმუხთლე ბედისა! მოდაც კი, მოდაც არა კისრულობს, რომ ცოტა ხანს მაინც ღამაში გრძნობებით, ღამაში და ნაყოფიერი აზრებით დაამშვენოს ჩვენი თანამომძენი რომ ცოტა ხანს დაყურებულყო მოკეთის გულის ტკივილი, ცოტა ხანს მაინც მტერს თვალი დასდგომიყო

ღმერთმა ქმნას, რომ მოდამ ამ საქმეში სამუდამოდ შემოგვაქციოს ზურგი და მაღალი საგნები არა დროს არ გახდეს მოდის სათამაშო ბურთად

რაკი ეგრეა, ღმერთმა ისე დაგკარგოს, რომ, მოდავ, შენი ხსენება ჩვენს მიდამოს არ იყოს, მით უმეტეს ჩვენ სამკვდრო-სასიცოცხლო საგანთა შორის.

ნადი, ნადი მოგვეშორდი, ხოლო მე თვალს მივაპყრობ ისევ დროთა სვლას, წელთა სვლას; შენზე დამყარებას იმედისას, სჯობს ათასჯერ დავემყარო წელთა სვლას!

1914 წ.

მე დღეს გადამწვეს როგორც ნათურა

რატომ დავდივარ ასე მტირალი?
 რად არ მიცინის სახე და ჰირო?
 მე დღეს გადამწვეს როგორც სპირალი
 და მოტყუებულ ცხოვრებას ვტირი.
 არეული გვაქვს გზა და ბილიკი,
 (გული დარდისგან კვნესის და ოხრავს),
 სასახლეებად იქცა ბილიკი,
 ქართველები კი ვნატრულობთ ქოხმასს.
 ტაშისუულარი და გაჩიანი
 ჩახჩახებს მუდამ, ღამით თუ დღისით,
 და საქართველო ასე მზიანი
 მართლა ჩვენია თუ არის სხვისი?
 ერისკაცობა დაგმობილია,
 (ველარ ვატოკებთ მსრებსა და მკლავებს),
 ალბათ საფლავშიც დარდობს ილია,
 საქართველოს რომ ქართველნი ჰკლავენ.
 ერში სიკეთის არ ვართ მთესავნი,
 (ჩვენი ცხოვრების მოდა მაკვირვებს!),
 ჩემოთესლილი ზის მეფესავით
 და ქართველი ჰეავს მოჯამაგირედ.
 წამსვლელს და მომსვლელს ფეხქვეშ ვეგებით,
 გული ეველასთვის რომ გვაქვს კარლიად,
 აქ ღვივდებიან უცხო თესლები,
 ქართველები კი სადღაც გარბიან.
 სახლიდან სადღაც გაგვირბის შვილი
 და წინ ვიღაცა უცხო უძღვება
 „ო, ღმერთო, ღმერთო, სულ ძილი, ძილი,
 როსლა გვეღირსოს ჩვენ გაღვიძება?“
 ჩვენი გოდება როდემდე გასტანს?
 როდემდე ვვავდეთ მშიერ, ბებერ მკლებს?

ალბათ საფლავშიც არ სმინავს ვახტანგს,
 არ სმინავს დავითს, თამარს, ერეკლეს.
 დაქანგებულა ხმალი, ხანჯალი,
 დადუმებულა ფარი და შუბი.
 არ გვეავს მეფე და არ გვეავს სარდალი
 და უკუდმართ ბედს ვაწვებით შუბლით.
 ვაი, სირცხვილო, ძმანო, ქართველნო,
 როგორ დაუვარეთ ეველამ ფარ-ხმალი,
 ვაზი არ ჰევავის, რთველი არ რთველობს,
 თავს გვახის ეველა ბრიყვი, ასვარი.
 ეველამ გვძლია და ეველა გვაძინებს,
 ეველამ გვაჯობა ჭკუით, გონებით,
 ვერაგი შაჰის ჯიშს და ნაშიერს
 აფსუსს, უომრად რომ ვემონებით.
 დაკარგე სული დღეს, ჩემდა თარსად.
 ერთ დროს ამაყი ქართველი ქალი
 აეროლებულს ჰეავს გამურში ხასად,
 წინაპართა ძვლებს გააქეთ ხანხარი.
 (დროა, შევიკრათ ეველა ერთ მუშტად!)
 დღეს თუ იყიდა უცნომ ბაზარი,
 ხვალ საქართველოს იყიდის მუქთად...
 ქვეყნად ღიმილის კაცად მოვედი,
 და დღეს ცხოვრებას განვუდექე გვერდზე,
 დავდივარ ერთი მწირი ჰოყტი
 და ჩემს მიწაზე სამშობლოს ვემბ.
 ოცნების ზღვაში ვედარ დავცურავ,
 აღარ მიცინის სახე და ჰირო,
 მე დღეს გადამწვეს როგორც ნათურა
 და მოტყუებულ ცხოვრებას ვტირი.

ჩა ვამღეროთ ქმრებს საახალწლოდ

„გინდ მეძინოს მაინც სულში მიზიხარ!“, „შენ ჩემი მზე ხარ ამომავალი!“, „თვალები რომ მომანათე, თითქოს დილის ცისკარია“, „შენ ჩემი გაზაფხული და ჩემი ოცნების წყარო ხარ“, „ქალო, შენი ღიმილი ჩემთვის ყველაფერია“, „შემირიგდი“, „ტურფავ, ტურფავ“, „მხოლოდ შენ ერთს“, „ჩემთან მოფრინდი, მერცხალო“, ქალო, გნახე ფეხშიშველი“, გიყიდი, გიყიდი ფაჩუჩებს“ და ა.შ.

სიმღერები უნდა შეასრულონ სამზარეულოში ან აბაზანაში ჭურჭლისა და თეთრეულის რეცხვის დროს. სიდედრის თანდასწრებით, ცოლის აკომპანიმენტის თანხლებით, მაღალ ხმაზე, ფხიზელ მდგომარეობაში, მეზობლების გასაგონად.

თქვენ უნდა იმღეროთ: „კარგი იყო არ გამეცან თავიდან“, „სიყვარული არ იქნება, არ იქნება ძალადა“, „ღვინოსავით მათრობელავ, ჩემდა ჭირად დაიბადე“, „თავო ჩემო, ბედი არ გინერია...“

სრულდება დაბალ, ოდნავ სევდიან ხმაზე, უცრემლოდ, განყობილ სუფრასთან, დედამთილისა და მულების თანდასწრებით ქმრის მიერ ჩართულ სარეცხი მანქანის აკომპანიმენტის ქვეშ ნასვამ მდგომარეობაში.

პანო ცინცაძე

ნებიურა
სოღების
ქმრები

ონტოფოს გაცოცხლებული სახლი

საქართველოს ეთნოგრაფიული მუზეუმი: „კოლხეთის (VI) ზონა ობიექტ-
ექსპონატების დათვალიერება კოლხეთის ანუ შავი ზღვისპირეთის ზონიდან
იწყება, რომლის კარმიდამოებიც განლაგებულია შესასვლელიდან მარცხენა
მხარეს, მუზეუმის ჩრდილოეთის საზღვრის გასწვრივ.

VI—2 კარ-მიდამო სამეგრელოდან.

1. ოდა-სახლი ს. ონტოფოდან (აბაშის რაიონი)

ბადმოთანილია 1970 წ. რ. ნადარეიშვილის კარ-მიდამოდან. აგებული ნახლის
ფიცრისაგან XIX ს. I ნახევარში, მისი ზომებია 8,5 X9,0მ. სუთმალნიანი (6 ბოქიანი)
აივნის გასწვრივ მოთავსებულია დიდი და პატარა ოთახი, უკან კი—მეორე
ოთახი, საკუჭნაო და დერეფანი საბურნაოეზოში გასასვლელად. კარ-ფანჯარები
თაღოვანი აქვს, სვეტები—მრგვალი კვეთისა, მოაჯირები—რიკულეზიანი.
სახურავი კრამიტისაა ოთხფერდა. სამივე ოთახის გუსრები აგურისაა და
შელანილი, ამოყვანილია ერთ ფუკაზე“.

გიორგი ჩიტაიას სახელობის ეთნოგრაფიულ მუზეუმში „ონტოფოს გაცოცხლებული სახლის“ პრეზენტაციაზე, დამთვალეირებლებს საშუალება ჰქონდათ ისტორიის ბილიკებზე ემოგზაურათ, გასცნობოდნენ XIX საუკუნისათვის დამახასიათებელ ისტორიულ-კულტურულ გარემოს, რენვის, სოფლის თუ შინამეურნეობის, სოციალურ და კულტურულ ყოფა-ცხოვრებას. ეროვნულ, ტრადიციულ სამოსში გამონყოფილი „მასპინძლები“ აცოცხლებდნენ ისტორიას...

ეთნოგრაფიულ მუზეუმში არსებული ოდა-სახლი, რომელიც მეგრული კარ-მიდამოს სიმბოლოდ აღიქმება, სოფელ ონტოფოში, ნადარეიშვილების ოჯახს ეკუთვნოდა. ბატონი რეზო ნადარეიშვილი, რომელიც ამ სახლის კედლებში დაიბადა და აღიზარდა, ლამაზი ღონისძიების საპატიო სტუმარი გახლდათ.

ოდა-სახლი ონტოფოდან ეთნოგრაფიულ

მუზეუმში XX საუკუნის 70-იან წლებში გადმოიტანეს. "ონტოფოს სახლი გულგრილს არავის ტოვებს. განსაკუთრებით უცხოელებს მოსწონთ აქაურობა. ყოფილა შემთხვევა, მეორემესამე წელსაც ამოუკითხავთ მუზეუმში ამ სახლის სანახავად და სხვებიც ამოუყვანიათ. აინტერესებთ, როგორ ამზადებდნენ სადილს ჩვენი წინაპრები, როგორ თბებოდნენ მინურ იატაკიან უზარმაზარ დარბაზში, საიდან გადიოდა კვამლი, საიდან შემოდოდა მზის შუქი... განსაკუთრებით იმით ინტერესდებიან, როგორ და რა თანმიმდევრობით თავსდებოდა მთელი სახლის სიგრძეზე გაჭიმულ უზარმაზარ ტახტზე (მაგრამ ერთადერთზე!) ოჯახის ყველა წევრი"-აღნიშნავს სახლის მეთვალყურე, ქალბატონი მარინა სირაძე.

მეგრული ოდა-სახლის რეაბილიტაცია და "ონტოფოს გაცოცხლებული სახლის" პრეზენტაცია, საქართველოს ეროვნული

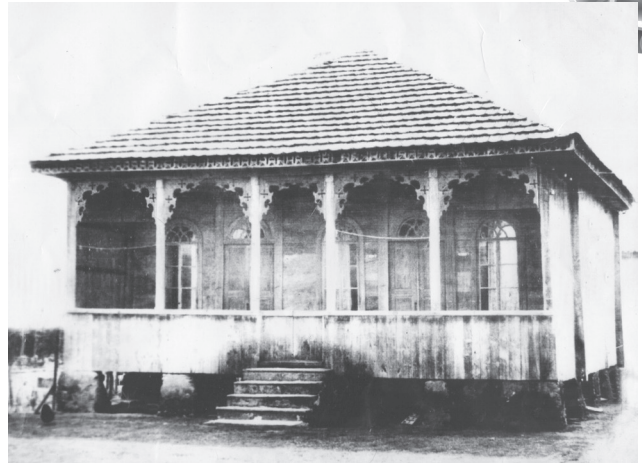
ეთნოგრაფია

მუზეუმის პროექტის ფარგლებში განხორციელდა, რომლის პარტნიორი და მხარდამჭერი გახლდათ მსოფლიოში ცნობილი სკანსენის მუზეუმი ღია ცის ქვეშ (შვედეთი, სტოკჰოლმი).

ონტოფოს ოდა-სახლის ისტორიის, პრეზენტაციის შესახებ, ბატონმა რეზო ნადარეიშვილმა თავად გვიამბო, საინტერესოდ მოგვითხრო იმ სახლის შესახებ, რომელიც დღეს დამთვალეირების ყურადღებას განსაკუთრებით იპყრობს.

რეზო ნადარეიშვილი: "1969 წლის შემოდგომა იდგა, წითელი ხავერდით დამშვენებული ეყვნებიანი ეტლი გაჩერდა ჩვენი სახლის წიშკართან, სტუმრად გვეწვივნენ მარტვილის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის დირექტორი გივი ელიავა და ეთნოგრაფიული მუზეუმის დამაარსებელი გიორგი ჩიტაია. ეზო-კარი დაათვალიერეს, ყურადღება სახლზე გაამახვილეს-ეს იყო ბაბუაჩემის დატოვებული, ლაზების მიერ, ნაბლის ხის ფიცრებისაგან აშენებული ოდა-სახლი, თაღვანი ფანჯრებით, მრგვალი სვეტებით, რიკულებიანი აივნით, რომელსაც ამშვენებდა სხვადასხვა ფორმის ორნამენტები. ასევე სვეტებზე გამოსახული გახლდათ ჯვრები, მტრედები, კარზე კი ამოკვეთილი იყო მთვარე, რაც ქრისტიანობის

ტახტზე აღესრულა, ამ სახლის სხვენზე გაატარა 8 წელი. ჩემთვის განსაკუთრებით ამაღელვებელი გახლდათ "ონტოფოს გაცოცხლებული სახლის" პრეზენტაციის წუთები, რომელიც ჩემი მოგონებების საფუძველზე შექმნილი პიესის "ონტოფოში გაგონილი ამბავის" მიხედვით გაიმართა.

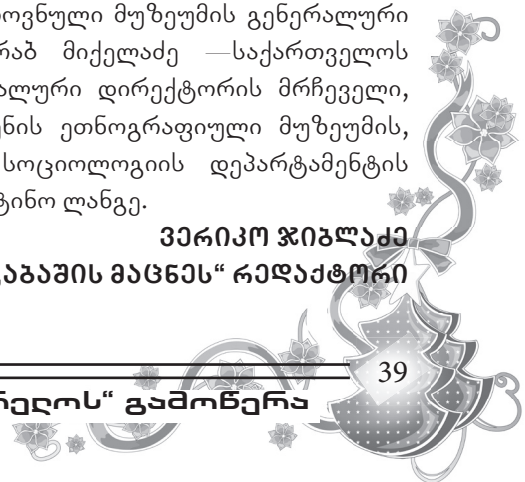
აქ მსახიობებმა გააცოცხლეს ბერ-მონაზონი გრიგოლი (ბატა ნადარეიშვილი) ათონელი ბერი, ღირსი მამა ალექსი შუშანიას სულიერი შვილი, ასევე მამაჩემი, მეფის არმიის უნტეროფიცერი, წმინდა გიორგის საბრძოლო ჯვრების სრული კავალერი, პირველი მსოფლიო ომის გმირი, ოკუპანტებისა და ბოლშევიკების წინააღმდეგ აქტიურად მებრძოლი ნესტორ გიგოს ძე ნადარეიშვილი, ჩემთვის ამაღელვებელი იყო მისი ფოტოს ხილვა შესასვლელ კარებში, მსახიობმა გააცოცხლა დედაჩემი-თამარ ბესელია-ნადარეიშვილი, სენაკის დედათა მონასტრის აღზრდილი, ღრმადმორწმუნე ადამიანი. იყო დადგმული საოცრად ლამაზი სცენა: როგორ აწვდის პატარა რეზიკო (ანუ მე) თოკით სადილს, სხვენზე მყოფ ბიძას. ღონისძიების შემდეგ, ყველა ტურისტს, სტუმარს, მონაწილეს მეგრული ღომითა და სულგუნით გაუმასპინძლდნენ. ეს დღე ჩემთვის მნიშვნელოვანი გახლდათ, არამარტო ჩემთვის, ამაყი და ბედნიერი ვარ, რომ ჩემი სახლი, მნახველს იმდროინდელი მეგრული სოციალური ყოფის დეტალებს აცნობს". ღონისძიების სტუმრები გახლდნენ ასევე დავით ლორთქიფანიძე-საქართველოს ეროვნული მუზეუმის გენერალური დირექტორი; მერაბ მიქელაძე — საქართველოს მუზეუმის გენერალური დირექტორის მრჩეველი, შვედეთის სკანსენის ეთნოგრაფიული მუზეუმის, ისტორიისა და სოციოლოგიის დეპარტამენტის დირექტორი კორტინო ლანგე.

შემოსვლამდე კოლხების მთვარის თაყვანისცემაზე მიუთითებდა. სწორედ ეს სახლი იქნა გადატანილი საქართველოს სახელმწიფო ეთნოგრაფიულ მუზეუმში 1970 წელს და ღია ცის ქვეშ დაიდგა, თავიდანვე ყურადღების ცენტრში მოექცა სახლი, აქ ფილმებსაც კი იღებდნენ, ამზადებდნენ სხვადასხვა ტიპის სიუჟეტებს. ბუნებრივია, სახლი გვენახებოდა, ვერ ველეოდით, ამ სახლში დავიბადეთ ჩვენ, ძმები, აქ დაიბადა ჩემი ძმაც, დიდი ქართველი მეცნიერი გენადი ნადარეიშვილი. მამამ აგვიხსნა, რომ ამ სახლს მუზეუმში უფრო გაუფრთხილდებოდნენ, მოუვლიდნენ. ჩვენც, რათქმუნდა, დაუფუჯრეთ მას, დღესაც შემორჩენილია ხის ტახტი, სადაც დაიბადა გრიგოლ ბერი და 1945 წლის 17 დეკემბერს, ამავე

ვირიკო ჯიბლაძე

გაზეთი „აბაშის მაცნეს“ რედაქტორი

პოეზია მონატრება

ნარიყალას წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის წინამძღვარი
დეკანოზი მამა გიორგი (გიორგი თევდორაშვილი).

მეფელი საქართველო მენატრება, ცრემლი მეღვინთება თვალზე
წმინდა თამარ მეფე მენატრება, ჟანგი მოგუკვიდა ხმაღზე
შოთა რუსთაველი მენატრება, ბრძნული შაირობა ქნარზე
ქრისტეს ტკბილი სიტყვა მენატრება, მირონს ვეამბორე ხატზე.

ცოლის მოფერება მენატრება, გული არ მიმიწევს სხვაზე
კარგი მეგობარი მენატრება, მასთან ჰურ-მარილი ეანწზე
წიგნი წასაკითხი მენატრება, ბრძენთა იგავები ხალხზე
სიერმის სიუვარული მენატრება, ვცდილობ არ შემეტყოს ხმაზე.

მშვიდი დასვენება მენატრება, ვიცი გამაკარავენ ჯვარზე
მრევლთან ტრანკვალობა მენატრება, ჩონგურ-ჭიანურის ჰანგზე
მტერთან ზაქრობა მენატრება, შუბი გამოვსახე ფარზე
მიწა-ზანუელი მენატრება, სანთლის დამაგრება რქაზე.

წრფელი გაღიმება მენატრება, სევდა-დევრესიის ზღვარზე
უხვი წელიწადი მენატრება, მწვემსის მზრუნველობა ცხვარზე
გულით დატირება მენატრება, ნაზი ოქროს სხივი ხავსზე
სტუმარ-მასპინძელი მენატრება, არვინ აკაკუნებს კარზე.

ურჩი დაკარგული მენატრება, იქნებ მოვიუვანო აზრზე
თბილი წერილები მენატრება, გრძნობით დაწრილი ცაზე
ვისაც არ ვახსოვარ იხიც მენატრება, დროა მიზასუხოს ხარზე
კუთხე-კუნჭულები მენატრება, მთიდან გადმოხედვა ბარზე

სკოლის ნოლი ჯგუფი მენატრება, ზურგის მიუღება სკამზე
სწორი დარიგება მენატრება, რწმენით სიარული წეაღზე
აი-იას წერა მენატრება, ხელის გათეთრება ცარცზე
მამის ვენახები მენატრება, მასთან საუბარი ვაზზე.

დედის შოთის ჰური მენატრება, ნაზი მოფერება თავზე
და-ძმის კინკლაობა მენატრება, ცელქი ჭიდაობა ლამზე
ჯარის ძმაკაცები მენატრება, ხელის გადახვევა მხარზე
ეველა ეგოისტი მენატრება, რომ არ უფიქრიათ სხვაზე.

ქვეყნის გაბრწყინება მენატრება, მაღლი ვადებულები სრამზე
მაჭრის დაღვინება მენატრება, შობის ქადაგება გზაზე
ერის გამრავლება მენატრება. თევზი დაჭერილი მტკვარზე
ბავშვთა ჭრიამული მენატრება, ჩუმი პროშიალი ბაღზე.

ჰერეთ-სამახაბლო მენატრება, გული მიბრუნდება ძმაზე
გმირთა, ტაოს მიწა მენატრება, დიდი ისტორია ქვაზე
ქალთა კეკელუცობა მენატრება მსხვილი დალალები თმაზე
ნაღდი ვაკეცობა მენატრება, ჩოხა-ახალუსი ტანზე.

დედა ღვთისმშობელი მენატრება, ნათლის ათინათი კვართზე
ბერი გაბრიელი მენატრება, ბევრი მიფიქრია მასზე
ლურჯი აფხაზეთი მენატრება, ზედა მოკამკამე ზღვაზე
სულთა საიქიო მენატრება, სსოგნა სასუფეველის ბაღზე.

საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქი,
მთავარეპისკოპოსი
მცხეთა-თბილისისა
და მიტროპოლიტი
ბიჭვინთისა და
ქსემ-ათხაზეთის,
ღვთა //

ყველას მოგასალმებით. ღვთის წყა-
ლობით მოვიდა ახალი წელი. ყოველ
ახალ წელს ჩვენ დიდი იმედებით
ვხვდებით. დღესაც იმედით ვუყურებთ
მომავალს. უპირველეს ყოვლისა, ყოველგა
ჩვენთანაა უნდა შეიცნოს თავი თვისი.
ჯერ კველი რომაელები ამგობდნენ „ნოს-
ტრები იფსუმ“ - „შეიცანი თავი შენი“. ყვე-
ლაზე დიდი საიდუმლოება ჩვენშია. ჩვენში
დავინახავთ ჩვენ ღმერთს, სიკეთეს, გორო-
ტებას. ადამიანმა ყველაფერი უნდა გაა-
კეთოს, რომ განიწმინდოს თავისი გული
და ადამიანის გული უნდა გახდეს ტაძარი
სულისა წმინდისა.

ჩვენ გამოვიარეთ რთული გზა, მაგრამ
მე ვფიქრობ, რომ მოგავალი ნათელია,
საიგედოა. საქართველომ უნდა აირჩიოს
ოქროს შუალედი და მე ვიტყვოდი,
მთელმა კავკასიამ უნდა აირჩიოს ოქროს
შუალედი, ამიერკავკასია კი არ უნდა იყოს
წინააღმდეგობის და დაპირისპირების
ასპარაზი, არამედ თანამშრომლობისა
და ურთიერთგაგების ასპარაზი უნდა
გახდეს. მე დღეს გულითადად ვულოცავ
ახალ წელს მთელს საქართველოს.
ვულოცავ ქართველებს, აფხაზებს, ოსებს,
ბერძნებს, რუსებს და ყველას, ვინც
ცხოვრობს საქართველოში. ჩვენ იმედით
ვხედავთ, ვუყურებთ მომავალს და ეს
იმედი დამყარებულია ჩვენს რწმენაზე.
მართლმადიდებელი სარწმუნეობა,
სიყვარული და სასაოება უნდა სუფივედეს
ადამიანის გულში.

დღეს მე განსაკუთრებული სიყვარულით
ვულოცავ „შაქურბასა შინა მყოფთა“,
ავადმყოფებს, საავადმყოფოში, თუ
სახლში მყოფთა. მე ვულოცავ პატიმრებს,
გაჭირვებულთ და გისურვებთ, რომ თქვენი
გაჭირვება, თქვენი მწუხარება სინარულით
შეიცვალოს. ადამიანი რომ იყოს გადნეირი,
უპირველეს ყოვლისა საჭიროა მაღლი
ღვთისა, წყალობა და მაღლი წინაპრებისა
და კეთილი საქმეები თვითონ ადამიანისა.
კალიანდიდნიმნიშვნელობააქვემგობლების
დალოცვას. მგობლებმა უნდა დალოცოთ
თქვენი შვილები და ეს უნდა ხდებოდეს
ყოველ დღე. შვილი უნდა დაეულოცდეს
ლოცვა-კურთხევას თავისი დადინაგან და
მამისაგან და უნდა ემთხვიოთ მგობლებს
ხელზე. აი, ამ მთხვევის დროს ღვთის ლოცვა-
კურთხევა გადმოვა თქვენზე. კურთხევა
უფლისა თქვენს ზედა, მისითა მაღლითა
და კაცთმოყვარებითა. ყოვლადვე ან და
მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.